ҚУВОНЧ ЎТКИНЧИ, МУСТАҚИЛЛИК АБАДИЙ!

Қишлоқ ҳаёти

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1999 йил 3 сентябрь. жума, № 65 (6.021). Сотувда эркин нархда

Бугун биз эркинлик ҳавосидан нафас олиб яшаётган, ўз қадр-қимматини, инсоний шаънини, не-не улуғ зотларнинг ворислари эканини, ўзлигини англаган, миллий ғурур ва ифтихорини тиклаган, жаҳон ҳамжамиятида ўзига муносиб ўрин эгаллаб, XXI асрга дадил қадам қўяётган буюк халқмиз.

И. КАРИМОВ.

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ МУСТАҚИЛЛИК БАЙРАМИНИНГ САККИЗ ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

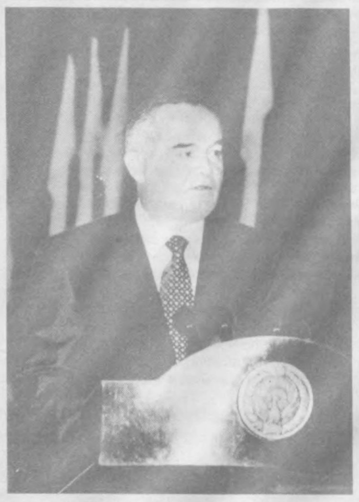

Ассалому алайкум, қадрли ватандошлар!

Ҳурматли меҳмонлар!

Аввало барчангизни энг улуғ, энг азиз айём — Мустақиллигимизнинг саккиз йиллик байрами билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Аждодларимиз асрлар давомида орзу-умиди билан яшаган озодлик ва эркинлик даври халқимизга қанот бағишлади, унинг мудраб ётган салоҳияти ва куч-қудратини намоён этишга имкон берди.

Ҳеч шубҳасиз, шу қисқа вақт ичида Ўзбекистон тарихий бир масофани босиб ўтди.

Бунинг тасдиғи олдин ўзимизга тасаввур этишимиз ҳам қийин бўлган тараққиёт йўлида, ислоҳотлар йўлида, янгиланиш йўлида эришилган ютуқларимизда, кундалик ҳаётимизда ўз аксини топмоқда.

Аввало юртимиз, шаҳар ва қишлоқларимизнинг чеҳрасини тобора очиб бораётган қурилишларда, кенг ва равон йўлларда;

Иқтисодий ва ижтимоий ривожимизга улкан ҳисса қўшаётган янги-янги тармоқ ва иншоотларда, замонавий технологиялар билан қуролланган йирик корхоналарда;

Халқаро майдонда мустақил Ўзбекистон қўяётган қадамларда, унга нисбатан ҳурмат ва эътибор ўсиб бораётганида бундай ўзгаришларни яққол кўриш мумкин.

Бизнинг юксалиб бораётган куч-қудратимиз, салоҳиятимиз дунё спорт майдонида қўяётган, жаҳон жамоатчилигини ҳайратда қолдираётган қадамларимизда ҳам намоён бўлмоқда.

Айтинглар, ўзингизга бир тасаввур қилинглар, азиз юртдошларим, узоқ Америка заминида куни кеча эришган ютуғимиз — бир йўла икки ўзбек паҳлавони — Ўткир Ҳайдаров ва Маҳаммадқодир Абдуллаевлар миллатимиз, халқимиз куч ва маҳоратини кўрсатиб, бокс бўйича жаҳон чемпиони деган юксак унвонни қўлга киритганини бир неча йил олдин хаёлимизга келтириш ҳам қийин эди.

Амир Темур бобомизнинг чуқур маъно-мазмунли иборасини қўллаб: «Кимки бизнинг куч-қудратимизни билмоқчи бўлса, ўзбек паҳлавонларининг жаҳон спорт майдонларида эришган ютуқ-зафарларига эътибор берсин, англаб олсин», деб бугун баралла айтишимиз мумкин.

Бугун ҳаётимизда эришилган энг катта ютуғимиз, янгиланишнинг энг ёрқин намунаси — бу жамиятимизнинг мафкурасида, кенг омма дунёқарашида, юртимизда яшаётган барча инсонларнинг онгу шуурида, тафаккурида содир бўлаётган ижобий силжишлар, ўзгаришлардир.

Биз кеча ким эдигу, бугун ким бўлдик?

Бугун биз эркинлик ҳавосидан нафас олиб яшаётган, ўз қадр-қимматини, инсоний шаънини, не-не улуғ зотларнинг ворислари эканини, ўзлигини англаган, миллий ғурур ва ифтихорини тиклаган, жаҳон ҳамжамиятида ўзига муносиб ўрин эгаллаб, XX1 асрга дадил қадам қўяётган буюк халқмиз.

Ота-боболаримизнинг ҳаётбахш ўгитлари, умумбашарий андозалар, юксак маънавий руҳ асосида бирлашган, янги эзгу мақсадларга интилган, ўз кучи ва салоҳиятига ишониб, аниқ ва равшан ислоҳотлар йўлидан бораётган халқмиз.

Бу — ҳақиқат. Бу ҳақиқатни ҳозиргача англамаган ёки англашни хоҳламайдиган, озодлигимизни, истиқлолимизни кўролмайдиган, ҳалиҳануз хомхаёлда юрган баъзи бир ғанимларимиз эшитсин, қулоғига қуйиб олсин: Оллоҳ назари тушган эл-юртимизнинг олдинга юришига, тараққий топган, тўқ, эркин яшайдиган мамлакатлар қаторида тинч-тотув ҳаёт қуришига ҳеч ким ва ҳеч нарса тўсиқ бўлолмайди.

Азиз юртдошларим!

Биз адолатли ва маърифатли демократик жамият барпо этишни ўзимизга олий мақсад қилиб белгилаб олдик.

Буюк орзуларга етиш учун ҳали кўп-кўп меҳнат қилишимиз, кўп-кўп тўсиқ ва ғовларни енгиб ўтишимизга тўғри келади.

Бундай мақсадларга етиш учун барчамиз бутун борлиғимизни, Оллоҳ берган ақл-заковатимизни, куч-қудратимизни давлатимиз, миллатимиз манфаати учун, халқимизнинг фаровон ҳаёти, Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши, унинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини янада юксалтириш учун сафарбар этишимиз керак.

Ҳар биримиз, Ватан менга нима берди, деб эмас, мен ўзим халқим, Ватаним учун, эл-юрт тараққиёти ва истиқболи учун нима қилмоқдаман, мустақиллигимизни мустаҳкам қилишга қандай ҳисса қўшмоқдаман, деган туйғу билан яшашга эришмоғимиз даркор.

Аввалambor бизнинг таянчимиз ва суянчимиз, умидимиз ва келажагимиз бўлмиш фарзандларимизни, ёш авлодимизни шу туйғу ва шу мақсад руҳида тарбиялашимиз ҳам қарз, ҳам фарздир.

Уларни миллий ва умуминсоний қадриятларимиз асосида, ўз фикру тафаккури ва замонавий билимга эга бўлган ватанпарварлар этиб вояга етказиш — барчамизнинг оталик ва оналик бурчимиздир.

Жаҳон—- кенг, дунёда мамлакат — кўп, лекин бу оламда бетакрор она юртимиз, Ўзбекистонимиз — яккаю ягона. Бу гўзал юрт, бу муқаддас замин фақат бизга ато этилган. Мана шу улуғ туйғу ҳар биримизнинг дилимизга жо бўлиши, ҳаётимиз мазмунига айланиши лозим.

Қадрли юртдошлар!

Бизнинг тараққий топган давлатлар, маърифатли дунё билан бирга яшашимиз, ҳамкорлик ва дўстлик риштарини кучайтиришимизни бугун ҳаётнинг ўзи тақозо қилмоқда.

Биз барча мақсад ва ютуқларимизнинг замини бўлмиш юртимиздаги тинчлик, осойишталик, барқарорликни кўз қорачиғидай асрашимиз, уни ён-атрофдаги қўшниларимиз, узоқ-яқин биродарларимиз билан биргаликда янада мустаҳкамлашимиз даркор.

Саккиз йиллик мустақил ҳаётимиз давомида кўп нарсага кўзимиз очилди, оқни қорадан, дўстни душмандан, муҳимни номуҳимдан ажратишга, кимга суяниш, нимага таяниш мумкинлигига ақлимиз етди.

Саккиз йиллик истиқлол йўли халқимизнинг иймонини янада бақувват, иродасини мустаҳкам қилди. Чеккан машаққатларимиз, қилган меҳнатларимиз ўз ижобий самарасини бера бошлади. Бу эса халқимизнинг танлаган йўлимиз тўғри эканига, эртанги кунимиз ёруғ бўлишига ишончини янада оширмоқда.

Азиз ватандошларим!

Мана шу ҳаяжонли ва қутлуғ дақиқаларда, шу юксак минбардан туриб, мустақиллигимиз ва ҳаётимиздаги янгиланиш ижодкори бўлмиш меҳнаткаш, бағрикенг, матонатли, ор-номусли халқимга таъзим қиламан.

Барчангизни Истиқлол байрами, Озодлик айёми билан яна бир бор қутлайман!

Ватанимизни, халқимизни, барчангизни Яратганнинг ўзи паноҳида асрасин!

Мустақиллигимиз абадий бўлсин!

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Мамлакатимиз мустақиллигининг саккиз йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти номига кўплаб хорижий давлатлар раҳбарлари, нуфузли халқаро ташкилотлар бошлиқлари, таниқли жамоат арбобларидан кўплаб самимий қутловлар келди.

Жумладан, Германия Федератив Республикаси Президенти Йоханес Рау, Америка Қўшма Штатлари Президенти Билл Клинтон, Франция Республикаси Президенти Жак Ширак, Хитой Халқ Республикаси раиси Цзян Цземинь, Ҳиндистон Республикаси Президенти Кочерил Раман Нараянан, Болгария Республикаси Президенти Петр Стоянов, Украина Республикаси Президенти Леонид Кучма, Туркманистон Республикаси Президенти Сапармурот Ниёзов, Тожикистон Республикаси Президенти Имомали Раҳмонов, Молдова Республикаси Президенти Петру Лучински, Корея Халқ Демократик Республикаси Олий Халқ Мажлиси Президиумининг Президенти Ким Ен Нам, Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Бирлашган Қироллиги Қироличаси Елизавета II, Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев, Австрия Республикаси Федерал Президенти Томас Клестиль, Гвинея Республикаси Президенти Генерал Лансана Конте, Грузия Президенти Эдуард Шеварднадзе, Озарбайжон Республикаси Президенти Ҳайдар Алиев, Беларус Республикаси Президенти Александр Лукашенко, Рим Папаси Иоанн Павел II, БМТ Бош Котиби Кофи Аннан, Г. В. Плеханов номидаги Россия Иқтисодиёт Академияси Президенти В. И. Видяпин, Олий Мактаб Халқаро Фанлар Академияси Президенти В. Е. Шукшунов табрик йўлладилар.

ФИДОЙИНГ БЎЛГАЙМИЗ СЕНИНГ, ЎЗБЕКИСТОН!

Мамлакатимиз пойтахти Тошкентда Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 8 йиллиги байрами тантаналари кенг нишонланди

Халқимизнинг энг улуғ, энг азиз байрами - Мустақиллик куни кўнгилларни эзгулик, шодлик, шукроналик ва умид туйғуларига тўлдириб, ҳар бир хонадонга кириб бормоқда.

Истиқлол байрами биз учун улкан шодиёна ва айни чоғда ортимизга қараб, ўтган бир йил давомида амалга оширган ишларимизни сарҳисоб қиладиган, уларга муносиб баҳо берадиган кундир. Зеро, мамлакатимизда мустақилликнинг саккизинчи йилида қилинган ишлар, ўтказилган тадбирлар ҳақида баралла гапиришга ҳақлимиз.

Бу борада, энг аввало, буюк бобокалонларимиз Имом ал-Бухорий ва Аҳмад ал-Фарғонийнинг ўтган йил кузда нишонланган таваллуд тўйларини айтиш жоиз. Бу юбилейлар республикамизда бой ўтмиш меросни, алломаларимиз ҳаёти ва ижодини, қадим анъаналарни ўрганишга, тарғиб этишга, ёшларимизни бу бебаҳо хазина асосида тарбиялашга нақадар катта эътибор берилаётганининг ҳақиқий ифодаси бўлди. Қорақалпоқ халқининг улуғ фарзанди Бердақ юбилейи ҳам ана шу силсиланинг бир бўғинидир.

Президентимиз ташаббуси билан анъанавий тарзда ўтказиб келинаётган Ўзбекистон қўшиқ байрами бу йил ҳам том маънодаги оммавий санъат шодиёнаси сифатида нишонланди. Унинг доирасида ўтказилган «Ўзбекистон - Ватаним маним» кўрик-танлови эса, ҳар йилгидек, янги истеъдодлар кашф этилишига, она юртни васф этадиган, санъатга шайдо халқимизнинг руҳини янада кўтарадиган қўшиқлар яратилишига хизмат қилди.

Куни-кеча қадим Самарқандда якунланган «Шарқ тароналари» иккинчи халқаро мусиқа фестивали миллий санъат ҳамиша барҳаётлиги, ажиб ва сирли Шарқ мусиқаси - Шарқ фалсафаси, Шарқ дунёсининг узвий бир қисми, бутун инсониятнинг бебаҳо мероси эканлигининг яна бир намойиши бўлди.

Истиқлолнинг саккизинчи йилида мамлакатимиз иқтисодиётининг турли соҳаларида амалга оширилган ишлар ҳам асрларга татигулик.

Ўрта Осиёда ягона автобус заводи — «СамКочавто» қўшма корхонасининг ишга туширилиши бу ютуқларнинг энг йиригидир. Одамларнинг оғирини енгил, узоғини яқин қилишдек хайрли мақсадда ташкил этилган корхонанинг мўъжаз автобуслари ҳозирдаёқ шаҳарларимиз кўчаларида кўзни қувнатиб юрибди. Бежирим, қулай, тезкор ва замонавий машиналарда «Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган» деган ёзувни ўқиб, Ватанни севган ҳар бир инсоннинг кўнгли тоғдек кўтарилади.

Кишилар мушкулини осон қилиш каби эзгу мақсад Хўжаобод ер ости газ омборига ҳам хос. Бу — асрлар давомида ўтин ёқиб қозон қайнатган аёлларимиз учун улкан туҳфа. Газ омборининг фойдаланишга топширилиши билан нафақат бутун Фарғона водийсида газ таъминоти яхшиланди, балки хорижга ҳам «зангори олов»ни экспорт қилиш имкониятлари ортди.

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурига мувофиқ мамлакатимиз шаҳар ва туманларида бунёд этилган академик лицей ва

(Давоми 2-бетда)

БУЮК КЕЛАЖАК ПОЙДЕВОРИ

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурига мувофиқ, мамлакатимизда бу йил кўплаб янги академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқувчилар учун эшик очмоқда. Биргина Тошкент шаҳрининг ўзида 26 та ана шундай янги таълим муассасаси фойдаланишга топширилди. Пойтахтимизнинг Акмал Икромов туманидаги қурилиш ва коммунал касб-ҳунар коллежи ҳам шулардан биридир. »Тошуйжойинвестқурилиш» корпорациясининг 159-тресги бунёдкорлари томонидан барпо этилган мазкур замонавий ўқув даргоҳида 900 нафарга яқин йигит-қиз 16 ихтисослик бўйича таълим олади. Коллеж қурувчи, дурадгор, сув ва газ тармоқлари усталари, менежмент ва бухгалтерия ҳисоби ҳамда бошқа соҳалар учун мутахассислар тайёрлайди. 2 сентябрь куни мазкур коллежнинг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди. Тадбирни Тошкент шаҳар ҳокими К.Тўлаганов очди.

Тантанали маросимда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Давлатимиз раҳбари бу тантананинг иштирокчилари бўлмиш шаҳар ва туман жамоатчилиги, шу ҳашаматли бинони қурган қурувчиларга алоҳида миннатдорлик билдирди.

Мана шундай гўзал ва замонавий ўқув масканида таҳсил олишга тайёргарлик кўраётган ўқувчиларнинг очиқ чеҳраларини кўриб шу тантанада қатнашаётган киши беихтиёр қувониб кетади, деди Президент. Ёшимиз, вазифамиз, мансабимиздан қатъи назар, таълим- тарбия олган ўқув даргоҳимиз, бизга билим берган, мураккаб ҳаёт йўлларига кузатган ўқитувчи ва мураббийларимиз бот-бот кўз ўнгимиздан ўтади. Бизнинг, катта авлод вакилларининг ўзимизнинг қандай шароитда, қандай бино ва дарсхоналарда, қандай дарслигу жиҳозлар ёрдамида, хуллас, нақадар оғир аҳволда билим олганимиз ёдимиздан кўтарилгани йўқ.

Янги ўсиб келаётган авлодни ўз бағрига қабул қилишга тайёр бўлган, ҳам шаклан, ҳам мазмунан мутлақо янги ўқув масканини кўрар эканмиз, бундай имкониятларга эга бўлишимиз, аввало, мустақиллик туфайли эканини барчамиз яхши англаймиз, деди Йўлбошчимиз.

Мамлакатимиз раҳбари таъкидлаганидек, одамларимиз бир ҳақиқатни тобора чуқур англаб етмоқда. Эртанги кунимиз, ҳаётимизнинг фаровонлиги, замон талабларидан орқада қолмаслик, тараққий топган давлатлардан ва халқлардан кам бўлмаслик, бир сўз билан айтганда, истиқболимиз ва иқболимиз, барча эзгу ниятларимизнинг амалга оширилиши, биринчи навбатда, ўрнимизга келаётган ёш авлодни ҳар тарафлама етук инсонлар этиб вояга етказиш билан чамбарчас боғлиқ.

Шу мақсадга эришиш учун мамлакатимизда Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурини амалга оширишга бугунги кунда барча имкониятлар ишга солинмоқда. Ҳеч қандай маблағ, ҳеч қандай сармояни аямасдан болаларимиз учун, азиз фарзандларимиз учун мана шундай бинолар, ўқув юртларини қурмоқдамиз.

Мана шундай қурилишларни амалга

(Давоми 2-бетда)

ДИЙДОР

Яқинда Бухорода ўтган кинофестивалда қатнашдим...

Бухорои шариф қадимий шаҳарларимиздан бири. Унда яшаб ижод этган буюклар шу қадар кўпки, уларнинг ҳар бирини дунёга машҳур деса бўлади. Маълумки, дунёдаги энг буюк шаҳарлар, улуғ шахслар юбилейлари дунё бўйлаб ўтар экан, булар ЮНЕСКО олтин дафтарида қайд этиб борилади. Бухоронинг 2,5 минг йиллиги, Ал-Бухорийнинг, Нақшбандийнинг, Ибн Синоларнинг юбилейлари боис ўзбек халқининг номи ҳам дунё бўйлаб таралди.

Мен биринчи бор 1939 йилда Бухоро шаҳрида бўлган Ҳамза театри гастролларида иштирок этган эдим. Албатта, шаҳарнинг ўша ҳолатини ҳозирги Бухоро билан таққослаб бўлмайди. Лекин шуниси борки, ўша қадимий ёдгорликлар ҳамон ўз кўркини, ўз салобатини йўқотмаган. Кейинги йилларда янгидан қад кўтарган замонавий бинолар, турар-жойлар, спорт майдонлари ҳар бир кишини мафтун этади. Айниқса, кўчаларнинг

Мен нечун севаман Ўзбекистонни

кенглиги, кўкаламзор хиёбонларнинг янги қурилишлари эски даврга сира таққослаб бўлмас даражададир.

Мана икки йилдирки, шу қадимий шаҳарда ўзбек миллий фильмлар фестивали ўтмоқда. Мен юқорида зикр этганимдек, кинофестивалларнинг бу қадимий шаҳарда ўтказилиши ҳам қандайдир рамзий маъно касб этади. Бундан бир неча йил илгари Малайзияда бўлганимда у ернинг киночилари Ал-Бухорий ҳақида фильм яратишни аллақачон мўлжаллаганликларини айтишган эди. Туркия киночилари эса Нақшбандий ҳақида фильм яратишни орзу қилганликлари ҳам бежиз эмас. Бу йилги фестиваль 5-10 август давомида ўтказилди. Қатнашчилар ичида режиссёрлар, операторлар, рассомлар, радио-телевидениедан, газеталардан журналистлар иштирок этишди. Бизлар олти гуруҳга бўлиниб, Бухоро вилоятининг 12 туманида фильмлар кўрсатдик. Фильмлар ҳақида, киномиз ҳақида мулоқотлар бўлдики, уларнинг ҳар бирида ижодкорлар учун жуда катта фойдали гаплар айтиб ўтилди. Биз бу галги фестивалга олтита бадиий фильм, 11 та ҳужжатли фильм ва тўртта мультфильм олиб борган эдик. Уларнинг ҳар бири халқимизга намойиш этилди. Устоз режиссёр Шуҳрат Аббосовнинг «Отамдан қолган далалар» фильми «Гранд приз» олишга муваффақ бўлди. Юсуф Розиқов, Собир Назармуҳамедов, Зулфиқор Мусоқов сингари актёрларнинг яратган образлари юқори баҳоланди. «Ёлғиз ёдгорим», «Кичкина табиб», «Севги», «Тилсимой — ғаройиб қиз» ва «Воиз» фильмлари халқнинг кўнглидан жой олди.

Таниқли актёр Мурод Ражабов энг яхши эркак роли, Назира Абдураззоқова энг яхши аёл роли учун юқори мукофотлар

(Давоми 2-бетда)

Саёҳатнома

Косонсой тоғли туман. Ерлари қирлик, қиялик. Об-ҳавоси ҳам шунга яраша. Қуёшли кунидан ёмғирли куни кўпроқ. Айниқса, бу йил жала, дўл дегани бисёр бўлди. Бир эмас, бир неча бор сел келиб, анча-мунча майдонларни ювиб кетди. Ўрик йўқ. (Гулидаёқ совуқ уриб кетган). Олма сийрак. Ғалла... Қаттиқ меҳнат, машаққат билан бўлса-да ҳар қалай мўлжалдаги ҳосил етиштирилибди. Мен борган куним туманда ғалла тайёрлаш шартномавий режаси бажарилган эди. Бу ҳақда Тошкентга суюнчилаб «сим» қоқдим.

«АЗАЛДАН ФАЙЗИ БОР БУНДА ҚУЁШНИНГ»

1. Косонсой. Роҳатой опанинг ҳақли саволи

Кейин ҳоким Убайдулла Маматовга мақсад-муддаом — картошка уруғчилиги масаласида келганимни айтдим. Ҳоким мени туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Насимжон Убайдуллаевга рўбарў қилди. Очиқ-ёруғ, бори ташида йигит экан Насимжон деганлари. Аввалига исми-шарифимни сўради. Кейин:

— «Исковот мўъжизаси» деган мақолангизни ўқидик, — деб қолди.

— А-ҳа, — дедим.

— Яхши-ку... Шу... Масаланинг моҳиятини сал четлаброқ ўтибсизда, ака?

— Ҳўш? — сергакландим мен.

— Ўша мевани сиқиб сувини олгач, шарбатга айлантириб, хорижга жарақ-жарақ валютага пуллаётган акаларимиз мевани бизлардан қанчадан олаётганини сўрамабсиз-да?

— Қанчадан олади?

— Пучоқ баҳоси? — деди Насимжон.

(Давоми 3-бетда)

«АВЕСТО»ДА УЛУҒЛАНГАН ДЕҲҚОН

Қадимги Турону Эрон халқларининг яккахудолик эътиқоди — зардуштийликнинг муқаддас китоби «Авесто» соф диний обида бўлиш билан бирга, унда маънавият, илм-фан, ижтимоий-сиёсий масалаларга доир мулоҳазалар ҳам кўп. Жумладан, китобда давлатчилигимиз тарихи (эрамиздан аввалги VII асрнинг охири, VI асрнинг биринчи ярми) турли ижтимоий табақалар хусусида ҳам хийла батафсил фикрлар мавжуд.

«Авесто»да деҳқончилик энг олийжаноб касб сифатида таърифланади, деҳқонлар эъзозланади. Зероки, зардуштийлик жорий этилган кезлари Туронзаминда деҳқончилик анча тараққий этган, суғориш тизими такомиллаштирилган эди. «Вендидод» ҳамда «Виспарад»нинг алоҳида қисмларида деҳқончиликни ривожлантиришга, ерга чап қўлу рост қўл билан,

Мангулик садоси

бел ёрдамида омоч воситасида астойдил ишлов беришга даъват, ернинг мелиоратив ҳолати, покизалигини сақлашга ундов анча кучли.

«Яйловларнинг ҳамиша хуррам, яшнаб туриши, зироатларнинг серҳосил бўлиши учун дарёларнинг мудом сероб, тўлиб-тошиб оқиб туришини таъминлайман» дейди Анаҳита Зардуштга. «Виспарад»да каналлар чиқазиш, ариқлар қазиш, дашту саҳроларни ўзлаштириб, суғорадиган ерларга айлантириш хусусида қимматли фикрлар кўп учрайди. Жуда кўп ўринларда ҳосилдорликни оширишнинг асосий омилларидан бири ернинг захини қочириш, шўрини ювиш, деб маслаҳат берилади. Янги каналлар чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш, ерларни ўз вақтида экишга тайёрлаш мўл ҳосил олишнинг асосий гаровидир. «Узоқ вақт ишлов бермай ва экин экилмай қолган ер энг бахтсиз заминдир. У эрсиз ва боласиз юрган қари қизга ўхшайди. Қари қиз эрга тегишни хоҳлагани сингари, ҳайдалмаган ер қўшчини кутади», дейилади ушбу қадимий манбада. Айни пайтда ерга ишлов беришда сидқидилдан, ҳалоллик билан меҳнат қилишга ҳам алоҳида аҳамият берилган. Ҳамкорлик, ҳашар йўли билан ерларни созлаш, ерларни тақсимлашда адолат билан иш тутиш, анҳор ва ариқ сувидан фойдаланиш, сувнинг исроф бўлишига йўл қўймасликка жиддий қаралган. Зардуштийлик эътиқодидагилар орасида жамоа бўлиб каналлар чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш, ботқоқликларни қуритиш учун кураш маросими бўлган. Бундай маросимда жамоа раиси, қозидан тортиб барча эркагу аёллар, амалдору оддий кишилар, болалар баробар қатнашган. Бу тадбир халқ сайли тусини олган.

(Давоми 3-бетда)

Хат таҳрирсиз босилмоқда

Ҳурматли таҳририят!

Нурота наслчилик ширкат хўжалиги республикада ҳам илғор хўжаликлардан саналади. Яқинда хўжалик марказидаги маданият уйига бир миллион сўм маблағ сарфланиб таъмирланди. 9 километрдан водопровод қувурлари тортилди. Қишлоқ касалхонаси хўжалик ҳисобидан сифатли қилиб

ТЕЛЕВИЗОР КЎРОЛМАЯПМИЗ

таъмирланди. Буларнинг ҳаммаси савобли ишлар.

Аммо бир муаммо борки, унинг ҳал этилишини бутун халқимиз интиқлик билан кутаяпти. Бизлар истиқомат қилаётган Темирқовуқ қишлоғида 450 дан ортиқ хўжалик яшайди. Қишлоғимиз Нурота тизма тоғ ён бағрида жойлашганлиги учун бу ерда телевизор томоша қилиш анча қийин. Баланд тоғ Лангар станцияси тўлқинларини тўсиб туради. 1979 йилда тоққа кичик ҳажмдаги ретранслятор ўрнатилиб Тошкент ва Москва телекўрсатувларини кўра бошлаган эдик. Мана ўшандан буён 20 йил ўтди. Аппаратлар эскирди. Бугунги кунда аҳоли «ойнаи жаҳон»ни томоша қилолмасдан хуноб.

Янги ускуна сотиб олиб, телекўрсатувларни яхшилаш ҳақида хўжалик раиси Фазлиддин Аҳмедовга йиғилишларда бир неча марта айтилди. У киши аппарат топинглар, пулини хўжалик ҳисобидан тўлаймиз деб ваъда бергани берган, Билмадик, аппаратни ким топиши керак?

Қиссадан ҳисса шуки, «Нурота» наслчилик ширкат хўжалиги «қўлини қаерга чўзса» етади. Худога шукр, иқтисодий жиҳатдан бақувват. Хўжалик раҳбарлари бизнинг ана шу муаммомизни кўпга чўзмай ҳал қилиб беришса, нур устига аъло нур бўларди.

Саъдулла АБДУЛЛАЕВ
Нурота тумани.

ИСТИБДОД

2. Туркистоннинг хом ашё манбаига айлантирилиши

Ўрта Осиёнинг арзон хом ашё манбаи ва рус саноат молларини сотиладиган қулай бозор бўлишини 1826 йилдаёқ генерал-майор Веригин император Николай I (1825-1856)га йўллаган тақдимномасида баён қилган эди. Веригин Россияда ишлаб чиқарилаётган моллар мамлакат ичкарисида ҳам зўрбазўр сотилаётгани ва сифати паст бўлгани учун Оврупо бозорларида сира рақобатга дош беролмаслигини кўрсатиб, Ўрта Осиё бу жиҳатдан рус саноат моллари сотиладиган қулай бозорга айланиши мумкинлигини баён қилган эди.

Бу фикрни сенатор граф К.К.Пален ривожлантириб шундай деган эди: «Туркистонни истило қилишнинг сиёсий сабабларини ҳисобга олмаган тақдирда ҳам, бу ўлка Россия тарафидан босиб олинишининг дастлабки кунлариданоқ Россия учун икки жиҳатдан қизиқиш уйғотган эди. 1) Молиявий сиёсат жиҳатидан давлат даромади манбаи ва ички ишлаб чиқариш маҳсулотлари учун янги бозор ва 2) мустамлакачилик сиёсати нуқтаи назаридан марказий губерниялардаги ортиқча аҳолини

МОЗИЙГА ҚАЙТИБ...

кўчириш учун янги ҳудуд сифатида диққатга лойиқ эди».1

Империя юқори сиёсий доираларининг нуфузли вакили сенатор граф К.К.Пален ўлканинг метрополияга тўлайдиган солиқлари миқдорини аниқ билгани ҳолда уларни янада ошириш режасини ҳам ишлаб чиққан эди. Бу режа изчиллик билан амалга оширилган. Агар XIX аср охирида ер солиғи 4 миллион сўмни ташкил қилган бўлса, 1914 йилга келиб у 75 фоизга кўпайди. Россиянинг Туркистондан оладиган даромади 300 фоизга ошди ва 1916 йилга келиб 38.329 минг сўмни ташкил қилди.

Империянинг Туркистон хом ашёсидан оладиган фойдасининг аниқ миқдорини ҳеч ким билмаган ва у фақат метрополия буржуазиясигагина маълум эди. Россия тўқимачилик саноати маҳсулотлари қиммати 1900 йилдан 1913 йилга қадар 150 фоиз ошганидан келган фойда ҳам шу рус капиталистларининг чўнтагига тушган ва унинг ҳисобини ҳам ҳеч ким билмайди.

Россия Туркистонни қисқа муддатда ўз саноати учун хом ашё манбаига айлантирди. Агар 1885 йилда пахта майдони 41,4 минг танобни ташкил қилган бўлса, 1915 йилга келиб у 541,9 минг танобга етди, яъни 13 баробарга ўсди. Ўлка Россиянинг асосий пахта базасига айланди.

Бу ҳақда Туркистон жадидлари етакчиларидан Убайдуллахўжа Асадуллахўжаев 1917 йил июль ойида Қозонда ўтган 2-Бутунроссия мусулмонлар қурултойида шундай деган эди. «Шу кунгача Туркистон рус капиталистлари учун говмиш сигир бўлиб келмоқда. Бугунда Туркистон Россияга пахта етказувчидир. Ҳанузгача тўхтамаётган уруш туфайли пахтага эҳтиёж тобора ортиб бормоқда, чунки у порох тайёрлашда керакдир. Агар урушгача бўлган даврда Америка пахтасининг 1 пуди Россияга 18 сўмдан тушган бўлса, ҳозирда барча молларга нарх-наво 3 баробар ошганда, 1 пуд Туркистон пахтаси Россия томонидан 7 сўмдан 10 сўмгача сотиб олинмоқда, ҳолбуки 1 пуднинг баҳоси ҳозирда 20 сўмни ташкил қилиши лозим. Демак, Туркистон пахтакорлари ҳар пуд пахтадан 10-12 сўм зарар кўришмоқда. Бундан шундай хулоса чиқадики, агар Туркистонда йилига 10-12 миллион пуд пахта етиштирилса, у

(Давоми 2-бетда)

БУЮК КЕЛАЖАК ПОЙДЕВОРИ

(Боши 1-бетда)

оширар эканмиз, биз шу билан ўз келажагимиз пойдеворини қурмоқдамиз, ўз истиқболимизни яратмоқдамиз, десак ҳеч қандай муболаға бўлмайди, деди Президент Ислом Каримов.

Маросимда сўзга чиққан Оқтепа маҳалласи оқсоқоли М.Рихсиев, «Пахтакор» маҳалласи хотин-қизлар қўмитаси раиси С.Саимова, коллеж ўқувчиси Д.Ҳакимова ёшларимиз таълим ва тарбиясига берилаётган юксак эътибор учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик изҳор қилдилар.

Шундан сўнг Президент Ислом Каримов коллежнинг ўқув хоналари, устахоналари, қишки ва ёзги спорт майдончаларини кўздан кечирди, ўқувчилар билан суҳбатлашди. Юртбошимиз дарсхоналарнинг замонавий ўқув-ускуналари билан жиҳозланганлигидан мамнуният билдириб, бундай даргоҳда таълим олаётган ёшлар она Ватан кутган буюк мақсадларни рўёбга чиқарадиган инсонлар бўлиб етишишини таъкидлади.

Шу ернинг ўзида давлатимиз раҳбари журналистларнинг саволларига жавоб қайтарди.

— Таълим-тарбия тизимини замон талаблари асосида ўзгартириб, XXI аср бўсағасида эртанги кунимизни таъминлайдиган, келажагимизнинг мустаҳкам пойдевори бўладиган, бу соҳадаги пала-партишликларга барҳам берадиган Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастурни амалга оширмоқдамиз,— деди, жумладан, Президент.

— Шу боис ҳам бу масалага — академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари қурилишига давлат ва миллат манфаати нуқтаи назаридан қараш лозим. Зеро, ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, бундай ўқув масканларини бунёд этиш билан биз келажагимизнинг мустаҳкам пойдеворини қуряпмиз. Айнан шу тушунча барчамизнинг онгимизга кириб борса, унинг кундалик ҳаётимиздаги аҳамиятини англасак, олдимизга қўйган мақсадимизга етамиз.

Бугун амалга оширган ишларимизни кечаги кунимизга солиштирсак, албатта, катта ютуқларга эришганимизни кўрамиз. Магарки, эртанги кун нуқтаи назаридан қарасак, бу соҳада ҳам қилинадиган ишлар талайгина. Бундай муҳташам бинолар биз янги ҳаёт қуриш йўлида астойдил қадам қўяётганимизни кўрсатади. Чунки, бундай ўқув даргоҳини битириб, касб эгаллаган ёшлар кам бўлмайди, ҳаётдаги ўз мақсадига албатта етади. Илгари айтган тилагимни яна такрорлайман: бундай масканларда таълим оладиган болаларимиз биздан кўра кучли, доно ва албатта бахтли бўладилар.

(ЎзА).

ФИДОЙИНГ БЎЛГАЙМИЗ СЕНИНГ, ЎЗБЕКИСТОН!

(Боши 1-бетда)

касб-ҳунар коллежлари истиқлол шарофати ила баркамол авлодни тарбиялаш йўлида қўйилаётган қадамлар самарасидир. Замонавий ўқув қўлланмалари ва ускуналари билан жиҳозланган бу таълим даргоҳларида келажагимиз бунёдкорлари таҳсил олмоқда.

Ўтган йил истиқлолимиз учун синов даври бўлди. 16 февралдаги мудҳиш воқеалар барчамизни ҳушёрликка ва огоҳликка, мамлакат тақдири учун бефарқ бўлмасликка чорлаб, мустақиллик дунёдаги энг улуғ неъмат эканлигини, уни кўз қорачиғидек асраб авайлаш лозимлигини кўрсатди.

Халқимиз 1 сентябрь — Мустақиллик кунини ана шундай ютуқ ва сабоқлар билан кутиб олмоқда.

31 август, соат 19.30. Ўзбекистоннинг Бош майдони — Мустақиллик майдони байрамона безатилган. Бу ерга республика ҳукумати аъзолари, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри, жамоат ташкилотлари, меҳнат жамоалари вакиллари, мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган элчихоналар раҳбарлари, «Шарқ тароналари» иккинчи халқаро мусиқа фестивалининг меҳмонлари ва қатнашчилари тўпланган. Улар Ўзбекистон Республикаси Президентини олқишлар билан кутиб оладилар.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 8 йиллигига бағишланган тантаналарнинг бошланиши ҳақида дарак берувчи садолар янграйди.

Байрам тантанасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади. Давлатимиз раҳбари улуғ ва муқаддас байрам билан бутун мамлакатимиз аҳлини қизғин табриклади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси ижро этилади.

Улкан саҳнада энг улуғ, энг азиз байрамга бағишланган театрлашган томоша бошланади.

Янги авлод — Имом Бухорий, ат-Термизий, Амир Темур, Улуғбек ва Навоийнинг набиралари — истиқлол фарзандларидир. Эрк ва озодлик ҳавосидан нафас олиб улғаяётган фарзандларимиз ўзининг мурғак қалбида туғилган орзулар ҳақида куйлайди. Чунки, мустақил Ватанимизда бу орзуларнинг рўёбга чиқиши учун барча шароит муҳайё. Яхши ният — ярим давлат дейди халқимиз. Ватанимиз чечакларининг пок ниятлари эса, албатта, амалга ошажак.

Саҳнада Тўмарис, Широқ, Спитамен, Жалолиддин Мангуберди, Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитрат, Беҳбудий, Усмон Носир сиймолари пайдо бўлади. Ҳур Ватан учун жонини қурбон айлаган, мустабид тузум даврида қатағонга учраб, номлари унутилаёзган халқ қаҳрамонлари истиқлолдан сўнг юртимизга қайтди. Уларнинг мислсиз жасорати, ўтмиш ва келажакдан, миллийлик ва ўзликдан сабоқ берувчи мероси халқимиз қалбидан мангу жой олди. Республикамиз ҳукуматининг мустамлакачилик даври қурбонлари хотирасини абадийлаштириш тўғрисидаги қарори бунинг ёрқин далилидир.

Ўзбекистон Қуролли Кучларида халқимизнинг асл фарзандлари, она-юрт эркининг посбонлари хизмат қилади. Уларнинг саҳна бўйлаб шаҳдам қадамлар билан ўтишларини, юзларидаги ишонч ва мардонаворликни кўриб, бу йигитлар Ватанни ҳимоя қилишдек шарафли ва масъулиятли вазифага сўнгги нафасларигача содиқ қолишларига амин бўласиз.

Саҳнага мамлакатимиз довруғини жаҳонга таратаётган спортчилар кириб келади. Ўзбекистонлик бокс бўйича жаҳон чемпиони Руфат Рисқиев, Олимпиада чемпиони Лина Черязова, кураш бўйича биринчи жаҳон чемпионлари Акобир, Тоштемир, Камол полвонлар, бошқа таниқли спортчиларимизнинг халқаро майдондаги ғалабалари ҳар бир ватандошимиз қалбида чексиз ғурур уйғотади.

Зеро, ҳар бир муваффақият Алпомишлар юртининг қадим шуҳратини тиклашга ҳисса қўшади. Куни-кеча АҚШда ўтказилган жаҳон чемпионатида республикамиз боксчилари қўлга киритган олтин ва кумуш медаллар ҳам Ўзбекистон спорт мактаби улкан салоҳиятга эга эканлигининг исботидир.

Ўзбекистон санъатида Шарқу Ғарб маданияти уйғунлашган. Европа классик санъатининг юксак намуналари ўзбек санъаткорлари томонидан маромида ижро этилиб, ривожлантирилган. Республикамиз балет мактаби вакилларининг чиқишларида айнан шу ғоя ифода этилди.

Мамлакатимизда турли миллат ва элат вакилларининг эмин-эркин яшаши ҳам Мустақиллик неъматидир. Ҳур Ватанимизда уларнинг миллий-маданий меросини ва тилини сақлаш, ривожлантириш учун барча шароит яратилган. Байрам томошасида уларнинг қўшиқ ва рақслари ҳам халқлар дўстлигининг ҳақиқий намойишига айланиб кетди.

Анъанага кўра байрам тантаналаридан ўрин олган Қорақалпоғистон Республикаси, барча вилоятлардан келган санъат усталари, ижрочи ёшларнинг куй ва қўшиқларида, фольклор-этнографик ансамблларнинг чиқишларида бой миллий санъатимизнинг бетакрор қирралари намоён бўлади.

Ўзбекистон эстрадасининг юлдузлари ва санъат оламига эндигина қадам қўйган ёш хонандаларнинг қўшиқларидаги асосий мавзу — Ватанга муҳаббат, уни кўз қорачиғидек асраш туйғусидир.

Шу боис ҳам, қўшиқлардан биридаги «Фидойинг бўлгаймиз сенинг,Ўзбекистон!» сўзлари ҳар биримиз учун қадрдон ва айни пайтда долзарб. Улар бизни тупроғи олтин, суви зар шу юртимиз учун ҳар он жонни фидо айлашга чорлайди. Зеро, Ўзбекистондек серқуёш ва саҳоватли ўлкани бутун жаҳонда асло топиб бўлмагай!

Кўнгилларга шодлик ва сурур улашган байрам тантаналари ранг-баранг мушакбозлик билан якунланди.

Беҳзод УСМОН,
ЎзА мухбири

КИПРИГИНГГА ГАРД ҚЎНМАСИН

Яқинда МДҲ давлатларидан бирида бўлиб қайтдим. У жойдаги аҳвол ҳақида тўхталиб ўтирмайман. Бироқ бир туйғу — эл ишқи, Ватан соғинчи, бирга ишлаб, бирга яшаётган дўстлар дийдорига ошиқиш, қадр-қиммат нима эканлигини бир кун бўлса-да, четга чиққанлардан сўранг экан.

Биласизми, юртимиз нафақат халқининг одамохунлиги-ю, саховатлилиги, балки табиий мусаффолиги, осмоннинг беғуборлиги билан ҳам ажралиб туришини ана шунда билдим.

Ўн йилдан буён Қизилтепа туманидаги «Бухоро» жамоа хўжалигини бошқараман. Истиқлол берган неъматлар боис, йиллар бадалида қадди дол бўлиб келган деҳқон қадр топаётганлигини ўз жамоам, меҳнат

Элим деб, юртим деб яшайман

аҳлим мисолида кўраяпман. Эркин ишлаб, эркин яшаш, ернинг ҳақиқий эгаси бўлиш орзумиз эди. Ҳайрият, бугун шунга эришдик.

Мустақиллик ҳадисини олган жамоамиз аҳли асосан ғалла ва пахта етиштиради. Қалбида Ватан туйғуси, озод юрт фуқароси масъулияти кенг ўрин олганлиги боис, ҳар йили қишлоқ хўжалиги соҳаларидан режаларимизни ортиғи билан уддалаб келяпмиз. Энг муҳими, деҳқонларимиз қилаётган меҳнатидан манфаатдор, ерга ўз шахсий мулки сифатида ёндошади.

Яна бир жиҳати — авваллари қишлоқ ёшларини касб-корга йўналтириш, уларни иш билан таъминлаш, шунчаки расмиятчилик учун катта йиғинларда айтиларди. Айни пайтда ҳар бир хўжаликда, қишлоқда кичик цехлар, маҳсулотни қайта ишлаш корхоналари, бичиш-тикиш корхоналари бунёд этилиб, ёшлар ҳунар, касб ўрганишаяпти. Баъзан ўз-ўзимга, хўш, бизга бундай имкониятларни ким берди, деган саволни бераман-у, истиқлолнинг нақадар улуғ неъмат эканлигига имон келтираман ва шу юртда яшаб, шу Ватан фуқароси бўлганлигимдан фахрланаман. Сизларга шу мактубни йўллашимнинг боиси бор: юртимиз мустақиллигининг саккиз йиллик тўйи нишонламоқда. Унинг умри боқий, неъматлари асрларга татигулик бўлиб қолсин.

Владимир ШАШУРИН,
Қизилтепа туманидаги «Бухоро» жамоа хўжалиги раиси.

КОСОН: ИЛГАРИГИ ШУҲРАТНИ ТИКЛАШ МУМКИНМИ?

ТАҲЛИЛ

Косон туманининг фақат Қашқадарё вилоятида эмас, балки республикамизда алоҳида ўрни бор. Илгари туманда 60 минг тоннага яқин оқ олтин хирмони яратилар, қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида юқори кўрсаткичлар қўлга киритиларди. Кўрсаткичлар йилдан-йилга яхшиланиб борар, иқтисодиёт ҳам мустаҳкам эди. Шунингдек, туманда бир неча саноат корхоналари ҳам мавжуд бўлиб, озиқ-овқат ва бошқа саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилади.

Баъзи сабабларга кўра туманда кейинги йилларда ишлар орқага кетди. Пахта ва ғаллачиликда ҳосилдорлик камайиб борди. 1994 йилдан бошлаб кетма-кет уч йил тармоқнинг асосий соҳаларидан ҳисобланган пахтачилик ва ғаллачиликда режалар бажарилмай қолди. 1997 йилда ҳам режалар аранг уддаланди. Йил якунига келиб эса ҳисоб-китоб қилинганда даромад олинмаганлиги маълум бўлди. Чўл массивидаги хўжаликларда ҳосилдорлик жуда пасайиб кетганлиги, одамларнинг ишдан манфаатдорлиги пастлиги, хўжалик юритишда эски усуллардан фойдаланилаётганлиги боис оғир аҳвол юзага келди. Хуллас, туман иқтисодиёти таназзулга учради.

Ўтган йилнинг июль ойида вилоят ҳокимлиги юзага келган аҳволни батафсил ўрганиб чиқиб, туман раҳбарини ўзгартиришга қарор қилди. Бир неча номзодлар ўрганиб чиқилди. Илгари Касби туманидаги Шароф Рашидов номли ҳиссадорлик жамияти раиси бўлиб ишлаб келган, республикада биринчилардан бўлиб пайчилик усулида иш юритган, катта муваффақиятга эришган, тажрибали хўжалик раҳбари Амрилло Чориев ушбу вазифага лойиқ деб топилди.

Туманнинг янги ҳокими ишни аҳволни чуқур ўрганишдан бошлади. Тажрибали пахтакорлар, чорвадорлар билан суҳбатлашди. Уларнинг таклифларини ўрганиб чиқди. Ерларнинг мелиоратив ҳолати ёмонлашганлиги, техника қаровсиз аҳволда эканлиги, экинлар парваришида агротехника қоидаларига тўлиқ амал қилинмаслиги, хўжалик юритишда эски усуллардан фойдаланилаётганлиги, одамларнинг ишдан совиганлиги маълум бўлди. Мазкур масалаларга алоҳида эътибор берилди. Бутун куч, эътибор уларни ечишга қаратилди. Ишни эплайолмаётган, шу куннинг талабига жавоб бермаётган баъзи хўжалик раҳбарлари вазифасидан озод қилинди.

Шундай қилиб, ишга астойдил киришилди. Натижа ёмон бўлмади. Ўтган йилнинг ўзидаёқ давлатга пахта ва ғалла топшириш режалари ортиғи билан уддаланди. Тўғри олинган соф фойда унчалик кўп бўлмади. Шу боис ўтган йилнинг кузидаёқ жорий йил учун ҳозирлик кўрилди. Туман деҳқонлари кузда ҳосил йиғиштириб олингач, ерни чуқур қилиб ҳайдаб қўйишди. Қиш давомида ер маҳаллий ўғитга тўйинтирилди. Шўр майдонларга бир неча марта яхоб суви берилди.

Жорий йилда амалга оширилган чора-тадбирларнинг натижаси кўзга яққол кўрина бошлади. Йилнинг дастлабки ҳосили пилланинг шартномавий режаси ортиғи билан бажарилди. Пиллакорлар 184 тонна ўрнига 200 тоннадан ортиқ кумуш тола етиштиришди.

Айниқса, ғаллачиликда юқори натижаларга эришилди. Давлатга дон сотиш режаси 31200 тонна қилиб белгиланган эди. Бу топшириқ 32160 тонна қилиб бажарилди. Ўтган йилга нисбатан 680,3 тонна кўп ғалла етиштирилди. Шу кундаги хомаки ҳисоб-китобларга кўра туман соҳадан 100 миллион сўмдан кўп даромад қилиши кутиляпти.

Асосий соҳа ҳисобланган пахтачиликда ҳам ҳосилдорликни ошириш, серҳосил, истиқболли навларни жойлаштириш, кам маблағ сарфлаб кўпроқ даромад олиш, иш юритишда янги, истиқболли усулларни қўллаш борасида катта ишлар амалга оширилмоқда. Айни пайтда ғўза парваришланаётган 22000 гектар майдоннинг 16 минг гектарига «Бухоро-6» нави жойлаштирилган. Мазкур нав туманнинг ер шароитига тўғри деб топилди. Сабаби у шўрга чидамли, эртапишар, серҳосил нав ҳисобланади. Қолган майдонларда «Юлдуз» нави парвариш қилинмоқда. Мазкур нав ҳам пахтакорларга маъқул бўляпти.

Ҳозир ғўзаларнинг ривожи яхши. Барча майдонлар тўла чеканка қилиб бўлинди. Ҳар бир тупда 14—16 та кўсак, 8 га яқин гул санаш мумкин. Тўпланган кўраклардан 26—28 центнер пахта олиш мумкин. Лекин мавжуд гулларнинг ҳам кўсакка айланишини ҳисобга олсак ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил йиғиштириб олиш имконияти пайдо бўлади.

Туман ҳокимлиги олдида бир муаммо турибди. Чўл массивида жойлашган хўжаликларнинг иқтисодий аҳволи яхши эмас. Уларнинг кўпчилиги давлатга ғалла топшириш режасини бажара олмади. Массивда саккизта хўжалик бўлиб, 8200 гектар майдонда ғўза парвариш қилинмоқда. Ғўзаларнинг ривожи ҳам маданий ерларга нисбатан бирмунча орқада. Шу боис ҳокимлик ва бошқа раҳбарлар бу ерда ғўза парваришига алоҳида эътибор беришяпти. Косонликлар бу йил 54.300 тонна пахта хом ашёсини давлатга сотиш учун бор имкониятларини ишга солмоқдалар.

Хўжаликларни иш юритишнинг истиқболли усули ҳисобланган ширкатга айлантириш ҳам режа асосида олиб борилмоқда. Ҳозир «Гулистон», «Косон», «Темирхўжа», Улуғбек номли хўжаликлар ширкатга ўтказилди. Йил охиригача яна олтита хўжаликни ширкатга ўтказиш режалаштирилган. «Ширинтепа» жамоа хўжалигида иш кучи камлиги, ерларнинг мелиоратив аҳволи ёмонлиги боис ва одамларнинг талаблари ҳисобга олиниб, жамоа фермер хўжаликлари уюшмасига айлантирилди.

Ерни эгасига бериш, бошқарув идораси ходимларини қисқартириш, кадрларни жой-жойига қўйиш, ҳисоб-китоб ишларини тўғри йўлга қўйиш борасида ҳам муайян ишлар амалга оширилмоқда. Барча экин майдонлари одамларга ижарага бўлиб берилган. Бундай усул деҳқонларга ҳам, раҳбарларга ҳам маъқул бўлди. Шу боис унинг самараси юқори бўлмоқда. Бундан икки йил илгари хўжаликларнинг идорасида 30—35 киши ишларди. Ҳозир уларнинг сони 15 кишидан ошмайди. Кадрлар билими, ишлаб чиқаришда келтирилган фойдасига қараб жой-жойига қўйиляпти. Айниқса, ёш мутахассислар кўпроқ раҳбарлик лавозимларига қўйилмоқда.

Туманда ечимини кутаётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Масалан, ички ариқ-зовурларни тозалашда илгари 50 га яқин экскаватор қатнашган бўлса, ҳозир уларнинг сони ўнга ҳам етмайди. Хўжаликларнинг иқтисодий аҳволи оғирлиги боис бошқа ташкилотлардан экскаваторларни олиб келиш қийин бўлмоқда. Шу боис республикамиздаги тегишли идоралар бу ишга эътибор берсалар яхши бўларди.

Яқинда туман ҳокимлигида ярим йиллик якунларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда қишлоқ хўжалиги ва бошқа тармоқларда амалга оширилган ишларга юқори баҳо берилиб, асосан қилиниши лозим бўлган юмушлар, мавжуд муаммоларга алоҳида эътибор қаратилди. Йиғилишда туманнинг илгариги шуҳратини тиклаш учун амалга оширилиши керак бўлган чора-тадбирлар белгиланди.

Ҳосил КАРИМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ТОМЧИЛАР ЙИҒИЛИБ ДАРЁ ЯРАЛУР

Бир вақтлар Олот туманининг кўзга кўринган қурилиш ташкилоти ҳисобланган 188-хўжаликлараро кўчма механизациялашган жамланмасида шу йилнинг бошига келиб штатда 69 нафар қурувчи-ходим қолди. Жамланмада раҳбар алмашиб, мулк шакли ўзгариб, ҳиссадорлар қўлига ўтгач, ўтган саккиз ойда 1998 йил мобайнидагидан ҳам ортиқ қурилиш-монтаж юмушлари бажарилди. Ишловчилар сони 169 нафарга етди. Зарарлар қопланиб, одамлар қўли маош кўрди.

Хўш, бу ўзгаришлар ва ютуқларнинг омиллари нимада? Уларга қай йўсинда эришилмоқда? Ана шулар хусусида ХКМЖ очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти раиси Дониёр Тошев ҳикоя қилади.

Замон изланганники

— Бундан бир йил олдин ҳатто тажрибали қурувчилар ҳам маош ололмагач ишдан бўшаш учун ариза кўтариб, раҳбарга учрашишган бўлса, бугунги кунда ишга кириш учун кунда одам келади. Лекин биз бирданига ҳаммасини қабул қила олмаймиз. Иш ҳажмини ошира борган сари имкониятга қараб қурувчилар сонини кўпайтираяпмиз.

Шу йилнинг олти ойида бош пудрат бўйича ҳозирги нархда 55 миллион сўмлик, ўз кучимиз билан эса 45 миллион ўрнига 50,3 миллион сўмлик қурилиш ишларини уддаладик.

Биз учун энг муҳими, ташкилот қарз ботқоғидан қад ростлаяпти. Ўтган ярим йилда 5 миллион сўм зарар йўқотилди. 4 миллион сўм иш ҳақидан қарзлар нақд пул ва натура ҳолида маҳсулотлар бериш эвазига узилди. Солиқ қарзлари 2,8 миллион сўмга камайтирилди.

Иш ҳажми кўпайиб, ҳисоб рақамимизга пул келиб туша бошлагач, нафақат ишлаётган, балки шу вақтгача ишдан бўшаб кетган 88 нафар қурувчи-ходимларнинг, чунончи Нурхон Ботирова, Умида Саноева, Музаффар Улуғов сингариларнинг 12—21 минг сўмдан боқиманда маош пулларини тўладик. Яқин ойларда боқиманда пуллардан тўла халос бўламиз.

Бозор иқтисодиёти қурувчиларни ҳам элакдан ўтказмоқда. Кимнинг имкониятлари катта, ишининг сифати яхши, нархи арзон бўлса тендерда ютиб чиқади. Бу талабни биз ҳам унутаётганим йўқ. Ўз ички имкониятларимиз ҳисобига бунга эришиш чораларини кўраяпмиз. Уч йилдан буён ҳувиллаб қолган ғишт заводи ҳозиргача 500 минг дона ғишт чиқарди. Хом ғишт баҳоси 1,5—2 сўм, пишиғи 6—6,5 сўм. Ҳолбуки, бултур 11-12 сўм тўлаб Бухоро ва Қоракўл туманларидан келтирилган. Пойдеворлар, бетон балкалар, эшик-деразалар, хуллас зарур темир-бетон ва дурадгорлик маҳсулотларини ўз цехимизда тайёрлаяпмиз. Бу ҳам арзон, ҳам қулай. Ортиқча транспорт ташвишлари ҳам йўқ. Шу сабаб ўтган олти ойда 2700 литр бензин, 305 тонна соляркани тежадик. Машина ва тракторларни ишдан сўнг паркда доимий сақлаш ҳам яхши самара бераяпти. Томчилар йиғилиб дарё бўлур, деганларидек, тежамкорлик ва тадбиркорлик туфайли иқтисодиётимиз кўтарилаяпти.

Албатта, мулк шаклининг ўзгарганлиги, 2 миллион 600 минг сўмлик акцияга эгалик қилаётган қурувчи-ходимларимизнинг астойдил меҳнатларисиз бугунги ўзгариш ва ютуқларимизни тасаввур қилиш қийин. Биз эса уларга барча шароитларни яратиб бераяпмиз. Иссиқ овқатни бепул ташкил этганмиз. Маошларини ўз вақтида бераяпмиз. Шу сабаб Саъдулло Яхшиев, Абдуғани Шодиев, Комил Авлиёқулов бошлиқ участкаларнинг Дурди Элмуродов, Қаҳрамон Худойқулов, Норсаид Сафаров, Саъдулло Жўраев каби тажрибали бунёдкорлар етакчилигидаги бригадаларнинг қурувчилари бир ғайратга икки ғайрат қўшиб ишлаяптилар.

Ишларимиз кўпайиб, тиғизлашмоқда. 2000 йилда топширилиши керак бўлган қишлоқ ҳакимлик масканини мустақиллик байрамида ишга туширамиз. Шу куни ички ишлар ходимлари биз капитал таъмирлаган бинода байрам тантаналарини ўтказадилар. Олот газ ва нефть қидирув экспедицияси учун 16 квартирали уй, туман суди учун маъмурий биноларни ҳам жадал қураяпмиз.

Келгусида қурилиш билан чекланиб қолмоқчи эмасмиз. Газ, ичимлик сув қувурлари тортиш, иситиш тизимлари қуриш, ташкилотда зардўзлик, тикувчилик, сопол идишлар тайёрлаш цехларини очиш ниятларимиз бор.

Суҳбатдош: Дилмурод ЖАББОР,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ҲАМЖИҲАТЛИК

Мен оддий қирғиз йигити куни кеча Истиқлолнинг 8 йиллиги пойтахтимиз Тошкентда ва мамлакатимизнинг барча вилоят, шаҳар ва қишлоқларида зўр тантана билан нишонланганини кўриб, мустақилликнинг моҳиятини янада чуқурроқ англай бошладим.

Мустақиллик Ўзбекистонда яшаётган барча миллатларга тенг имкониятлар очиб берганини кундалик ҳаётимизда кўриб турибмиз. Менимча, дунёнинг бирор бурчагида турли миллат ва элатлар биздагидек ҳамжиҳатликда, осойишталикда яшаётган бўлмаса керак. Буни кўролмаган айрим қора кучлар ҳеч қачон мақсадларига эришолмайди.

Биз, бир гуруҳ қирғиз миллатига мансуб кишилар Жиззах вилоятининг Дўстлик туманида Бахмал ва Зомин туманларидан кўчиб келиб, ҳамюртларимиз билан ҳамжиҳатликда Ватанимиз иқтисодий қудратини оширишга, дон мустақиллигини таъминлашга ўз ҳиссамизни қўшаётганимиздан хурсандмиз.

Бу йил пилла ва ғаллачиликда мисли кўрилмаган натижаларга эришдик. Хўжалигимиз бўйича ҳар гектар ердан ўртача 40 центнердан ҳосил йиғиштириб олиб, мустақилликнинг 8 йиллик тўйига муносиб туҳфа ҳозирладик. Яқинда Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан шартнома талабларини бажарган хўжаликлар учун берилган қўшимча имтиёзлар биз ижарачиларни жуда қувонтирди. Деҳқонларни бундан ҳам яхшироқ ишлашга даъват қилади. Ўз меҳнатлари натижаларидан манфаатдорлигини оширади.

Ф.БОБОҚУЛОВ,
Дўстлик туманидаги «Манас» ширкатлар бирлашмаси ижарачиси.

ДИЙДОР

(Боши 1-бетда)

олишга сазовор бўлишди.

Мен шу сафарга боришимда Бухоро вилоятида мустақиллик меваларини ўз кўзим билан кўриб ниҳоятда қувониб қайтдим. Қоровулбозор туманида бўлганимизда у ерда янги-янги боғлар барпо этилаётганини кўриб ҳайратда қолдик. Маълумки, бир замонлар бу туманнинг маълум қисмлари чўл бўлиб ётар эди. Биз «Алибобо ва қирқ қароқчи» фильмини суратга олаётганимизда шу тумандан карвон ўтиши зарур бўлган лавҳани суратга олмоқчи бўлиб, бир кун илгари режиссёр ва оператор тайёрлаб келган жойни машина билан тўрт соат қидирганимиз эсимга тушди. Чунки чўл поёнсиз бўлгани туфайли маълум бир жойга бориш мўлжалини ҳам топиш амри маҳол эди. Туманда нефтни қайта ишлаш корхонасининг юзага келиши билан у ерда ҳаёт бошлангани яққол кўзга ташланади.

Бизнинг навбатдаги учрашувимиз шу ерлик Шуҳрат Бегматовнинг яқин 5 йил ичида яратган кўркам боғида ўтказилди. Ширин-шарбат узумлар, олма-анорлар, ноку шафтоли, қовун-тарвузлардан келган даромад билан боғбон беш қизини узатибди. Айни паллада ўғилларини уйлантириш учун тараддуд кўрмоқда.

— Бизнинг ота-боболаримиз 30-йилларда Фарғона водийсидан Тожикистонга кўчиб боришган. У ерда пахтазорлар, қанча-қанча боғ-роғлар яратишди. Афсуски, 92-йилларга келиб тарафма-тараф урушлар, халқни безовта қилишлар авж олиб кетиб, тинчлигимиз бузилди. Кечалари ухламай чиқар эдик. Отишмалар, қий-чувлар, қўшниларнинг доду фарёдлари бизнинг ҳам хонадонимизга кириб келди. Шу боис болаларни бағримизга олиб Бухоро вилояти Қоровулбозор қишлоғига кўчиб келдик. Бу ерда бизга бир неча гектар ер беришди. Меҳнатимиз туфайли мана шу боғларимиз бунёд бўлди, — дейди биз билан суҳбатда боғбон Шуҳрат Бегматов.

Биз кинофестивалимиз баҳона барча бозорларнинг тўкин-сочинлигига гувоҳ бўлдик. Мева нархлари ниҳоятда арзон. Ҳатто Бухородек азим шаҳарнинг бозорларида узумнинг энг яхши навлари 50 сўм, анжир 40 сўм, шафтоли 15 сўм эканлигини кўрдик. Тошкент шаҳридаги нарх-наво билан асло солиштириб бўлмайди.

Бизни яна ҳайратга солган нарса шу бўлдики, Вобкент туманида Аёллар йилига бағишлаб ишга туширилган янги шифохонадаги тартиб-интизомни кўриб қойил қолдик. Ҳар икки аёлга алоҳида хона. Ҳар бир бўлинмада янги замонавий физиотерапик ускуналар мавжуд. Овқатланиш хоналари, бадантарбия хоналари, ҳатто бу ерда чет эллардан келтирилган компьютер, барокамералар бор экан. Қийналиб қолган оилалар учун овқатни текин қилиш чоралари ҳам кўрилган. Дори-дармонлар бепул берилмоқда. Шу боисдан бўлса керак, бу ерда даволанмоқ учун фақат шофирконлик аёллар эмас, балки Бухоро вилоятининг барча туманларидан беморлар ташриф буюришмоқда.

Биз фестиваль кунлари қайси туманда бўлмайлик, ана шундай ажойиб янгиликларни кўриб қувондик. Булар ҳақида янги фильмлар яратишимиз зарур эканлигини кўнглимизга тугиб қўйдик. Фестиваль ёпиладиган куни вилоят ҳокими Самойиддин Ҳусеновнинг таклифи билан Ўзбекистон миллий фильмлар III фестивали келгуси йили август ойида яна Бухорода ўтказилишига қарор қилинди. Бу фестивалга қўшни республика киночиларининг иштироки ҳам мўлжалланди. Ўйлаймизки, Бухорода ўтказиладиган келгуси фестиваллар жаҳон кино фестивалига айланади.

Зикир МУҲАММАДЖОНОВ,
халқ артисти.

ИСТИБДОД

(Боши 1-бетда)

ҳолда бизнинг пахтакорлар томонидан ишлаб топилган 100 миллион сўм ҳар йили рус капиталистлари чўнтагига тушмоқда».

Метрополиянинг иқтисодий сиёсати Туркистонни хомашё базасига айлантириш, уни рус моллари сотиладиган бозор сифатида тутиб туриш ва табиий бойликларини марказга ташиб кетишга қаратилган эди. Бу сиёсатдан дворян-помешчиклар синфидан ташқари, тобора ривожланиб ва кучга кириб бораётган рус буржуазияси, айниқса тўқимачилик саноатининг эгалари манфаатдор эдилар. Туркистон мўмай даромад манбаи сифатида ҳам чор Россиясининг хазинасини бойитиб бораётган эди. Бу даромадлар 1867-1896 йилларда 4 баробарга кўпайди, аҳолидан олинадиган солиқлар 1889-1893 йилларда 40 фоизга ошди. 1869-1896 йиллар давомида империя хазинаси ўлкадан 158 миллион сўм даромад олди.

Туркистоннинг бойликларини талашда империя марказини мустамлака билан туташтирувчи темир йўл мустамлакачиларга қулай келди. Каспийорти, Сибир ва Оренбург темир йўллари Россия империясининг Оврупо ва Осиё қисмини ўзаро бирлаштириб, ўлкаларни империянинг мол алмашинуви жараёнига жалб этди. Метрополиядаги капиталистик муносабатларнинг ривожи мустамлакаларни ҳам ўз домига тортди. Туркистон ўлкаси ҳам бу жараёнга жалб этилиб, унда ҳам марказ манфаатларига мос келган капиталистик муносабатлар ривожлана бошлади.

Ўлканинг биргина Фарғона вилоятида XX аср бошида 157 пахта тозалаш заводи бўлиб, улар маҳаллий, рус ва чет эл капиталистларига қарашли эди. Туркистоннинг Самарқанд, Сирдарё ва Фарғона каби уч вилоятида 1867-1900 йиллар мобайнида 170 саноат корхонаси очилган бўлса, 10 йил давомида (1900-1910) яна 220, 4 йил ичида (1910-1914) эса 180 корхона ишга туширилган. Ўлка фабрика-завод саноатининг асосини ҳам худди шу пахта тозалаш корхоналари ташкил этгани тасодифий эмас, албатта. Чунки метрополиянинг саноат соҳасидаги сиёсатини рус буржуазияси белгилар, унга эса ўлканинг пахтаси биринчи навбатда зарур эди. Чунки княз Масальскийнинг таъбича, пахтачиликни ҳар томонлама ривожлантириш рус тўқимачилик саноати учун «яқин келажакда ҳаёт-мамот масаласига айланади».

Генерал-губернаторнинг ёзишича, Туркистоннинг империяга кўрсатадиган «буюк иқтисодий хизмати» ҳам ана шунда эди. Рус тўқимачилик саноати Туркистон пахтачилигининг ривожи туфайли жаҳон бозорида мустаҳкам маррани эгаллади. 1900 йилда Туркистон пахтаси рус саноати эҳтиёжининг 25 фоизини ташкил қилиб, бу рақам йил сайин ошиб борди ва биринчи жаҳон уруши арафасида 50 фоизга етди.

Империя газлама саноатининг гуркираб ўсиши ана шу пахта туфайли эди. 1889-1916 йиллар орасида америка нави экиладиган Туркистон ўлкаси пахта майдонлари 7 баробар кенгайганининг боиси ҳам шунда эди. Биргина Қўқоннинг ўзидагина 1900 йилда 22та пахта тозалаш заводи ишлаган. Арзон хомашё асосида ишловчи ёғ, вино, пиво, колбаса заводлари, ўлка ер ости бойликларини ўзлаштирувчи тоғ-кон корхоналари пахта тозаловчи заводлардан кейинги ўринда турган.

XX аср бошларида пахтачилик Туркистон саноати ва қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг 40 фоизини ташкил этган бўлса, дон — 37 фоиз, бошқа экинлар эса 1,2 фоизни ташкил қилган. Пахтачилик империянинг чет элларга сарфлайдиган 70 миллион олтин пулини тежашда ёрдам бергани ҳам тўқимачилик, газлама саноати гуркираб ўсишига туртки берди.

Рус мустамлакачилари Туркистондан 1914-1916 йиллар мобайнида 59 миллион пуд пахта, 8,5 миллион пуд пахта ёғи, 950 минг пуд пилла, 2925 минг пуд тери, 300 минг пуд гўшт, 229 минг пуд совун, 474 минг пуд балиқ олиб кетдилар.

Рус капиталистлари ўз манфаатларини ўйлаб қайта ишлаш саноатини ўстиришни истамаганлар ва асосий капиталларини савдо-сотиқ муомаласи доирасига сарфладилар. 1913 йилдан 1915 йилгача Москва ва Санкт-Петербургнинг фирма ва ширкатлари ўлка хўжалигига сарфлаган 313 миллион сўм маблағнинг 60 фоизи кредит тармоғига тўғри келган. Туркистондаги хусусий тижорат банклари икки катта корчалон гуруҳни: Москва ва Петербург банкларини ташкил қилиб, ўлка иқтисодида ҳал қилувчи рол ўйнаган. Мунтазам ўтказиб келинган иқтисодий зўравонликнинг оқибатларидан расмий идоралар ташвишга тушгани ҳақида маълумотлар кўп. Хусусан, таниқли мутахассислардан Н.П.Верховский чоризмнинг Туркистонни хонавайрон қилувчи иқтисодий сиёсатини танқид қилиб, 1909 йилда шундай ёзган эди: «Бундай ижтимоий-иқтисодий эволюциянинг бориши ўлкани буткул хонавайрон қилибгина қолмай, барча руслардан ётсирашга олиб келади. Хонавайрон бўлган аҳолининг иқтисодий норозилигини кучайтириб, ҳукуматга ва русларга қарши ташвиқот учун қулай замин яратадиган нуфусини вужудга келтиради»1.

1916 йил 4-6 март кунларида бўлиб ўтган Туркистон қишлоқ хўжалиги жамияти мажлисида пахтачилик билимдони ҳисобланган С.Понятовский Россиядан келтириладиган газлама, темир, мис буюмлар, чой ва дон маҳсулотларига ҳеч қандай чекланишсиз нарх-наво қўйилгани ҳолда, масалан, биргина ёғнинг нархи 1913-1916 йиллар давомида 20 баробар кўтарилган ҳолда пахтага нарх қатъий нормада сақланиб қолаётганига диққатни қаратади: «Москва, — деган эди у, — бизнинг Ўрта Осиё пахта толасига ниҳоят катта эътибор бераётганини кўриб турибмиз ва бу эътибор келгусида улкан фалокатга олиб келади». Бу башорат эди.

Ҳ.СОДИҚОВ,
Р.ШАМСУДДИНОВ
П.РАВШАНОВ.
тарих фанлари докторлари.

«АЗАЛДАН ФАЙЗИ БОР БУНДА ҚУЁШНИНГ»

(Боши 1-бетда)

Изза тортдим. Айни пайтда газетамизни ўқиб, ҳар бир ёзган мақоламизни таҳлил этиб юрадиган одамга ҳамроҳ бўлиб қолганимдан, бир томондан, хурсанд ҳам бўлдим. Насимжон бўлса ҳижолат тортганимни сезиб, гап нишабини мени қизиқтирган мавзуга буриб юборди.

— Туман бўйича 130 гектар ерга картошка экишни режалаштирган эдик. 78 гектар экдик. Сабаби, уруғ етишмади. Уруғни ҳам топсак бўларди. Ҳамма гап шундаки, тоза уруғ чет элдан келади. Қиммат. Чўнтак кўтармайди. Борингки, топиб олиб экдик ҳам дейлик. Аммо, эшагидан тушови қиммат деганларидек олинган ҳосил харажатларни қопламайди. Хўжалик зиён кўради. Шунинг учун картошкага ажратилган майдон экиғсиз қолса-да, орқасини қувмадик...

— Қосонсойда картошка етиштиришга уста, миришкор деҳқонлар кўп деб эшитамизку, уруғликни ўзларинг етиштирсаларинг бўлмайдими? — сўрайман.

— Бу борада ҳаракатларимиз йўқ эмас, мана ҳозир кўрасиз, — дейди Насимжон.

Шундай қилиб десангиз, хўжалик ҳисобидаги Косонсой биотехнология илмий-ишлаб чиқариш лабораториясига келиб қолдик. Лаборатория раҳбари, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди Закрияхон Дарвишевнинг айтишича, бу муъжаз илм даргоҳи 1995 йилнинг май ойида ташкил этилган бўлиб, вируссиз, соғлом, серҳосил картошка уруғи етиштиришга ихтисослашган республикадаги биринчи ва ягона лаборатория ҳисобланар экан.

Закрияхон ака уч-тўрт хонага жойлашган лаборатория фаолияти билан бизни яқиндан таништирди.

— Вируссиз, соғлом, серҳосил картошка уруғи етиштириш бу бир-икки йиллик иш эмас, — дейди хаёлларимни уққандек лаборатория раҳбари, — ҳозирда икки гектарлик тажриба майдонимизда ва яна 1,5 гектар фермер хўжалигига қарашли ерларга уруғлик картошка экканмиз. Кўриб турганларингдек, мана яна уч минг донадан зиёд экишга тайёр регенерант (приборкадаги картошка кўчатлари)ларимиз бор. Яқин кунларда буларни марлили «уй»лар ичига экиб, биринчи авлод мини картошкаларини олишга тайёргарлик кўрмоқдамиз. Бу ҳолат конвейер усулида ҳар йили давом этаверади. Олинган картошкачаларни текшириш участкасига кейинги йили экамиз. Ундан олинган ҳосилни сўнгги йили кўпайтириш участкасига ва ундан олинган ҳосилни эса тўртинчи йили суперэлита участкасига экиб, олинган суперэлита уруғини уруғчиликка ихтисослашган хўжаликларга берамиз. Шу йўсин, биз ҳар йили 100—120 тоннадан суперэлита уруғини чиқариб турсак, уруғлик қатъий назоратга олиниб, кўпайтириб борилса тўрт йилда 70—80 тонна сифатли уруғ олиш имкони бор. Ва бу миқдордаги уруғлик картошка билан нафақат ўзимизни, балки, 7—8 та вилоятни таъминлашимиз мумкин.

— Бу ишларни амалга ошириш учун лаборатория ўзининг 40—50 гектарлик махсус тажриба майдони — алмашлаб экиш майдонига эга бўлиши керак, — дейди фикрини давом эттириб З. Дарвишев, — ҳар бир циклни кўпайтириш илмий асосда, ўзининг алмашлаб экиш майдонларига эга ҳолда олиб борилса вилоятда картошка уруғига эҳтиёж 2—3 йилда узил-кесил ҳал бўлади.

Лабораториядан қайтишда мева-сабзавотчиликка ихтисослашган «Бухоро» жамоа хўжалиги раисаси Роҳатой опа Охунова билан учрашиб қолдик. Роҳатой опани яхши танийман. Ҳалол, камтар, тиниб-тинчимас раҳбарлар тоифасидан. Қарийб йигирма йилдан бери хўжаликка раҳбарлик қилади.

— 20 гектар ерга картошка экишимиз керак эди, бор-йўғи 6,4 гектар ерга картошка экдик, — дейди опа, — уруғлик йўқ. Бўлган тақдирда ҳам маблағ йўқ. Наманган консерва заводида беш миллион сўмдан ошиқ пулимиз турибди. Амал-тақал қилиб бу пулни олиб, қолган майдонларга ҳам картошка экишимиз мумкин. Лекин, очиғи, килоси 100—120 сўмдан олинган хориж уруғи эртадан кейин харажатларимизни қоплашига кўзимиз етмайди. Умуман, мени бир нарса қаттиқ ўйлантиради-я. Нега энди миллион-миллион сўм пул сарфлаб Голландиядан, Польшадан уруғлик картошка келтиришимиз керак? Ахир, Голландия картошкасини уруғликка олган тақдиримизда ҳам иккинчи, учинчи йилга бориб айниб кетяптику?! Ахир, Косонсой, Янгиқўрғон, Чуст ўзининг картошкаси, картошка етиштирадиган миришкор деҳқонлари билан бутун республикага машҳур эди-ку? Қани ўша деҳқонларимиз, қани ўша шириндан-ширин маҳаллий навларимиз? Қачондан бери биз четдан картошка сотиб оладиган бўлиб қолдик? Бевосита шу соҳага масъул «Ўзкартошка» деган ташкилот нима билан шуғулланяпти? Олимларимизчи? Улар нима билан банд? Нима учун улар бизга келишмайди? Нима учун Косонсой лабораториясини кучайтириб, ери, суви, иқлим шароити картошка етиштиришга айни мос шу Косонсойни бутун мамлакатга картошка уруғи етиштириб берадиган ихтисослашган туманга айлантириш мумкин эмас?

Роҳатой опанинг бу ҳаққоний саволларига Насимжон ҳам, мен ҳам нима деяримизни билмай туриб қолдик. Асли, бу саволлар атрофида вилоят, республика доирасидаги шу соҳа тепасида турган масъул ўртоқлар ўйлаб кўрганлари ва жавоб берганлари маъқул. Шундай эмасми?

Ортиқали НОМОЗОВ.

«АВЕСТО»ДА УЛУҒЛАНГАН ДЕҲҚОН

(Боши 1-бетда)

Юқорида таъкидлаганимиздек, Зардушт фаол яратувчи, меҳнатни, ерни севувчи, айни пайтда ибодат қилувчилар тарафдори. Шунинг учун ҳар бир зардуштий, албатта, деҳқончилик, боғбонлик ва турли ижтимоий фойдали меҳнат билан банд бўлмоғи зарур. У ерга энг сара уруғ сепмоғи, мевали ҳамда сояли дарахтлар ўтқазмоғи лозим. «Ўз вақтида ерга тоза уруғ сепмоқ 10 минг ибодатдан, ҳар қандай қурбонликдан афзал» дейилади «Виспарад»да.

Китобнинг кўп ўринларида боғбонлик алоҳида таърифланади, халқ боғу роғлар барпо этишга даъват қилинади. Меҳнат самарадорлигини оширишга даъват Зардушт таълимотининг ўзак масаласидир. Шунинг учун у диндорларга қуйидагича мурожаат қилади: «Қум саҳросини ўз меҳнати билан серҳосил ерга айлантирган одам комил диндордир. Дашту саҳрода 10 йил тарки дунё қилиб юрган одамдан кўра ўша чўлга бир туп кўчат ўтқазиб, кўкартирган инсон афзалдир».

Деҳқонлар ва боғбонлар, уларнинг меҳнатини қадрлаш борасидаги мулоҳазаларда моддий неъматларнинг яратилиши оқибатида етадиган савоб, жамоанинг иқтисодий томондан таъминланишидаги аҳамияти хусусидаги фикрлар она замин, юрт таърифи билан уйғунлашиб кетади. Зардуштнинг Ахурамаздо билан савол-жавобларида «қайси ер энг яхши замин?», «қайси юрт халқи энг бахтиёр одамлар ҳисобланади?» деган сўровлар кўп учрайди. Ана шундай саволлардан бирига Ахурамаздо шундай жавоб беради: «...халққа диний аҳкомларни эркин тушунтириб юрадиган, диндор уй-жой қуриб, боғ барпо этиб, мол-ҳол қилиб, хотин, бола-чақаси билан бемалол яшай оладиган, одамлар ерга бемалол ишлов бериб, экин экиб, суғора оладиган, чорвачиликни ривожлантиришга имконияти бўлган ва моллар яхши насл қолдира оладиган ер энг яхши ер, бахтли юртдир». Хуллас, «Авесто»да таърифланган ва тарғиб этилган энг қутлуғ касб деҳқончиликдир. Зероки, бу касб соҳиблари зардуштийларни моддий неъматлар билан таъминлайди. Бу эса ҳаёт тараққиётининг асосий омилидир. Зероки, инсон яхши еб ичмаса, қорни тўқ, эгни бут бўлмаса, оиласини боқа олмайди, яхши, соғлом насл қолдиролмайди, ерга ишлов бериш, чорвани боқиш, боғ бунёд этишга ярамайди.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, зардуштийлик дини пайдо бўлган пайтда ўлкамизда деҳқончилик, чорвачилик, боғдорчилик, ҳунармандчилик ҳийла ривожланган бўлган. Бунга Зардушт ва унинг тарафдорлари томонидан олиб борилган фаол инсон хусусидаги тарғибот ва ташвиқот ишлари, ўгиту даъватлари ҳам муҳим омил сифатида таъсир этганлиги шубҳасиздир.

Ҳамиджон ҲОМИДИЙ,
филология фанлари доктори.

БРИГАДА МАРРАГА ЕТДИ

«ПАХТА-99»

Марҳамат туманидаги У. Қорабоев номидаги хўжаликнинг Ўзбекистон Қаҳрамони Отахон Аламатов бошлиқ бригада жамоаси йиллик пахта тайёрлаш шартнома режасини ба- жарди.

Бу йил жамоа 48 гектар майдонга Болгариядан келтирилган эртапишар «Белый изворь» пахта навини экиб, уни парваришлаш агротехника қоидаларига тўла амал қилган ҳолда мўл ҳосил етиштиришга эришди. Режа саккиз иш кунида уддаланди. Гектар бошига ўттиз центнердан кўпроқ ҳосил кўтариб, қабул пунктига 125 тоннадан зиёд пахта топширилди. Эндиликда бригада 40 центнерлик маррани кўзлаб меҳнат қилмоқда.

К. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

ШУҲРАТИМ, ШОНИМ—ВАТАН!

Мана бу суратларга синчиклаб назар солинг-а. Улар халқимизнинг минглаб йиллик тарихидан ҳикоя қилади. Ҳа, санъат даражасига кўтарилган ҳунармандчилик узоқ тарихга эга. У аждодларимиз нақадар иқтидорли, юксак дидли бўлганларини англатади, қалбимизга фахр туйғулари бахш этади.

Истиқлол бизга миллий қадриятларимизни тиклашга йўл очди, ўтмишимиз ва келажакка тийрак кўз билан боқишга имкон яратди, мудроқ қалбларни уйғотди. Худога шукр, ўзига хос, миллий анъаналарга бой халқмиз. Истиқлол туфайли дунёда муносиб ўрнимизни топдик. Эндиликда жаҳон аҳли Ўзбекистон, ўзбеклар деганда беихтиёр кўз олдига тарихий обидаларимизни, миллий безакларимизни, ўзбекона либосларимизни келтиради. Бағрикенг, танти, меҳмондўст, мардга мард халқ деб билади. Шуларнинг ўзи ҳам катта бахтимиз эмасми?

Суратларда Ватан нафаси, ифтихори... Уларда акс этган бетакрор нақшлар, чинни буюмлар, зардўзлик намуналари оддий иш эмас, кимлигимизни оламга кўз-кўз қиладиган ноёб санъат асарларидир. Ўтмиши буюк бўлган давлатнинг келажаги ҳам буюклиги рамзидир. Бундай асарлар шунчаки дунёга келмайди. Эҳтирос, Ватанга муҳаббат, қалб амри билан яралади. Шунинг учун ҳам бундай дурдоналарнинг қадр-қиммати беқиёсдир.

Тўйга кўркам либос, чиройли совғалар ярашади. Булар мустақиллигимизнинг саккиз йиллигига тайёрланган бир тўёна. Илойим озод ва обод юртимизда доим тўйга тўй уланаверсин!

Абдуғани ЖУМА олган суратлар.

БОБОТОҒ ПИСТАСИ

уни териб олиш инсондан маҳорат ва матонат талаб этади

ЗАМИН САХОВАТИ

Шўр данаклар ичида ажралиб турадиган хандонписта шунчалик эрмак учун чақилмайди. Унинг инсон учун фойдаси катта. Кексаю ёш уни хуш кўриб тановул қилиши ҳам шунда. Ўзингиз яхши биласиз, тўй ва маросимларда дастурхонга қуйиладиган хандонписта бозорларда сотилади. Уйимизга меҳмон келса майиз, ўрик,шўрданак қаторида уни ҳам дастурхонга қўямиз. Лекин бу хушхўр писта қаерда етиштирилишини ҳамма ҳам билавермаса керак. Қолаверса, минг бир азоб ва машаққат билан териладиган ана шу тоғ меваси тотли даражага етгунича қанча меҳнат сарфланишини ҳеч бир тасаввур қилганмисиз?

Бошқа мевалар сингари у ҳам қўлда битталаб терилади. Қоя ёки жар ёқаларида кўпроқ ўсадиган писта дарахтига чиқишнинг ўзи катта мардлик саналади. Бу дарахтлар мамлакатимиз жанубида, фақатгина Боботоғ тоғида ўсади. Катта майдонларни эгаллаган пистазорлар кўҳна Боботоғнинг кўрки ҳисобланади. Айниқса, уни гуллаган чоғида кўринг. Гули бирам чиройли бўладики, қараб тўймайсан киши.

У баҳорда гуллайди. Ҳосили август ойи кириши билан терилади. Данак пўсти қотишига сабри чидамаганлар хом-хатала узиб олишлари боис уни шўр писта даражасига етказгунча яна озмунча тер тўкмайдилар.

Хуллас, хандонпистанинг иши қийин. Аммо уни чақиб ейишдан ҳеч эринмайсиз. Бир сўз билан айтганда, хандонпистани чақиб лаззатланасиз. Шу боис унинг бозори чаққон. Пистанинг макони — Боботоғда дўлана ўсмайди. Мевали дарахтларнинг бошқа хилларини кўрмайсиз. Фақат писта ва аччиқ бодом дарахтлари кўзга ташланади.

Сурхондарёнинг бошқа тоғларида эса писта бўлмайди. Масалан, Хонжиза, Чош, Сангардак тоғларида бўладиган дўлана ёки олма, нок Боботоғда йўқ! Бу — табиат мўъжизаси эмасми?

Дарҳақиқат, Боботоғ ўзининг пистаси билан машҳур. Қанчалик қийин ва хатарли бўлмасин, тоғ пистаси шохида қолмайди, териб олишади. Писта теришга Боботоғ аҳолиси ва унинг атрофидаги ёш қишлоқларгина эмас, бу ёғи Шўрчи ва Деновдан, Узун ва Сариосиё туманларидан одамлар тўдатўда бўлиб чиқадилар. Шунга қарамай писта ҳаммага етади.

Фақат... Илону йиртқич ҳайвонлардан худонинг ўзи асрасин. Писта тераман, деб йўлга чиққан одам аввало шундай калима келтиради. Негаки илон кўпроқ писта дарахтида бўларкан. Боботоғда эса илонлар кўп. Говургон деган жой бор. Тоғнинг бир бўлаги сифатида ажралиб туради. Узоқдан кўриниб турадиган бу ер илонларнинг макони.

Бир ўқитувчи дўстим бор. Чекка қишлоқлардан бирида яшайди. Кўп болалик. Шу боисданми, Боботоғ қанчалик олис бўлмасин, тоққа ҳар йили писта тергани ўғил-қизлари билан чиқади у. Гапига қараганда, 3—4 қоп писта териб қайтишади.

— Қўрқмайсизларми? — сўрадим ундан.

— Нимадан? — деди у.

— Масалан, илондан.

— Йўқ, — деди у, — қўрқмаймиз. Тоққа чиқавериб, писта теравериб ўрганиб кетганмиз. Писта териш бир кунлик иш эмас. Ўша ерда тунашга ҳам тўғри келади. Фақат биз эмас, бошқалар ҳам ишни битказмагунча тоғдан қайтмайдилар.

Қойил, деймaн. Кўз олдимга Боботоққа чиқиб, писта тераётган одамларни келтираман. Улар оз эмас. 100—200 кишига етади, дейишади. Шунча одам ҳар куни писта теради. Писта тамом бўлгунча, улар сони камаймайди. Бир томони тирикчилик. Пистани кўтарасига сотадилар, сотиб олганлар асосан бозорда хандонписта сотувчилар бўлишади. Тоғ меваси кишиларни боқади. Бу ҳам, албатта, она табиат саховати. Одамларни нафақат ерларимиз, балки тоғларимиз ҳам боқмоқда. Шунинг учун ҳам юртимиз бой, халқимиз тўқ ва фаровон яшамоқда.

Маъмуржон БОТИРОВ.

ҚАМЧИҚ ПОЙИДАГИ СЎЛИМ МАСКАНЛАР

БИЗ ШУНДАЙ ЯШАЙМИЗ

Тошкент — Ўш автомагистралининг бунёд этилаётганлиги Қамчиқ довони теградаридаги қишлоқ ва аҳоли пунктларининг қиёфаларини ҳам тубдан ўзгартириб юборди. Айниқса Резаксой атрофидаги кўпгина қишлоқларда барпо этилган янги-янги қурилишлар, шунингдек, тиббиёт, халқ таълими ва маиший хизмат бинолари одамларнинг корига ярамоқда. Яқиндагина Резаксой қишлоғида улкан тиббиёт биноси барпо этилиб, фойдаланишга топширилди. Бундан аввал бу тоғ қишлоғида умуман тиббиётга оид ҳеч нарса йўқ эди. Одамлар арзимаган хасталикни даволатиш учун ҳам Пунгон ёки Ғурумсарой қишлоқларига, қолаверса Поп туманининг марказига боришга мажбур эдилар. Қамчиқ довонида улкан бинокорлик ишларини олиб бораётган Автомобиль йўллари қурилиши бошқармаси ва шу бошқарма концерни маъмуриятининг ташаббуси билан Резаксойда улкан тиббиёт биноси қурилди.

— Бугунги кунда қишлоқ марказий шифохонасида йигирма бемор ўрнига эга бўлган хастахона, олти ўринлик туғруқхона билан биргаликда аҳолига хизмат кўрсатмоқда, — дейди маҳаллий шифокор Турдипошша Анорқулова. — Айниқса гинекологик хасталикларни даволаш, шунингдек, болалар касаллигини тузатиш бўйича энг сўнгги тиббиёт техникалари билан таъминланишимиз ишимизнинг осон кўчишига сабаб бўлаётир.

Тўғри, тоғликлар майда-чуйда хасталикларга умуман чалинмайдилар,яра-чақаларни турли гиёҳлар ёрдамида ўзлари даволашга аллақачон ўрганиб қолганлар. Шунга қарамай, онда-сонда бўлса ҳам хасталиклар учраб туради. Умуман аҳоли тиббий ходимларимиз хизматидан чексиз мамнун бўлишмоқда. Қолаверса денгиз юзасидан 2268 метр баландликда шундай муҳташам шифохонанинг тикланиб, ишга туширилиши мамлакатимизда амалга оширилган мустақилликнинг муҳташам шабадаси ҳисобланишини одамлар жуда яхши тушинганлари ҳолда ҳукуматимиз ва Президентимизга миннатдорчилик билдиришмоқдалар.

Тошкент — Ўш автомагистрали қурилишини олиб бораётган бунёдкорлар мустақиллик куни байрамигача яна иккита кўприк, тоғ бағирларидаги учта қишлоқда қурилаётган автобекатларнинг бинокорлик ишларини поёнига етказиш ниятидадирлар.

Автомагистрал ўтадиган трассанинг Оҳангарон тумани теграларида ҳам улкан ободончилик ишлари амалга оширилмоқда. Айниқса трассанинг Четсув аҳоли пунктида яқинда ишга туширилган янги улкан бозор йўловчиларни ҳам, қишлоқ меҳнаткашларини ҳам хушнуд этмоқда.

— Қишлоғимиз тоғ оралиғидаги сўлимгина гўша бўлса ҳам анча кўримсиз эди, — дейди бозорда савдо қилаётган Хайринисо Азимова. Қишлоғимиздаги «Нуроний» жамғармасининг раиси Абдуманноб ака Мингбоевнинг саъй-ҳаракатлари билан Четсувда қурилган бозор деярли хашар усули билан, бир сўм ҳам давлатнинг маблағи сарфланмасдан ишга туширилди. Бу ердаги расталар, пештахталар, озиқ-овқат бўлимларидаги ускуналар ҳам қишлоқ меҳнаткашлари томонидан бунёд этилди. Шуниси қувончлики, бозор туну-кун бетиним ишлайди. Айниқса, бозор расталарида савдо қилаётган Матлуба Матиброхимова, Муҳайё Сармонова, Муҳаббат Давронова ва бошқалар ўз боғларида етиштирилган меваларни арзон сотишидан ташқари одамларни ўз хушмуомалалиги билан ҳам хурсанд этишмоқда.

Четсув бозорининг ёнгинасида «Фирдавс» номли ошхона-чойхона ҳам туну кун хўрандаларга хизмат кўрсатади. Аслида маҳаллий муаллим Фирдавс Исмоилов томонидан бунёд этилиб, ҳозирги кунда хўрандаларга хизмат қилаётган бу ошхонада бош ошпаз Қаҳҳор Мусоохунов ва унинг аёли Хамидахон Мусоохунова, фарзандлари Қойилжон, Каримжон, Хайруллохон ва Дилмуроджонларнинг ширин қўллари билан тайёрланган сомса, лағмон, шўрва, кабоб, чучвара, манти ва бошқа таомлар энг аввало ўзининг арзонлиги, сифатлилиги билан хўрандаларнинг олқишини олаётир. Бу ерда атиги юз сўмга бемалол тўйиб овқатланиб, қайтимига бир чойнак яхна чой ҳам ичиб кетишингиз мумкин.

— Айниқса, ошхонанинг ишидан ҳамма мамнун, — дейди шу ерлик қария Қаҳҳор ака Матиброхимов. — Ошпаз йигитлар туну-кун ишни тўхтатмайдилар, йўлдан эса бир кеча-кундузда 14—15 минг йўловчи машиналар ўтади. Улар ошхонада бироз дам оладилар, чўзилиб хордиқ ҳам чиқаришлари мумкин.

Умуман Қамчиқ довони қурилиши бошқа кишлоқларни ҳам обод бўлишига олиб келаётир. Илгари оқ эчкилару тоғу-тошлардан бўлак ҳеч нарсани кўрмаган тоғликлар учун қишлоқларда, йўл чеккаларида йигирмадан ортиқ чойхона ва ошхоналар, дам олиш жойлари, муваққат меҳмонхоналар барпо этилмоқда. Айниқса «Серка қирилди» қишлоғидаги, Бешкўл аҳоли пунктидаги, «Мошина тўп» қўрғончасидаги савдо дўконлари, чойхона ва ошхоналар йўловчиларга намунали хизмат кўрсатиши билан ҳам ажралиб туради.

— Мустақиллик кунигача Қамчиқ довонида қурилаётган машина қатновчи туннелнинг биринчи навбатини фойдаланишга топширамиз, — дейди қурилиш участкасининг бошлиғи Ғофиржон Алимов, — унинг иккинчи навбати ҳам йил охиригача қуриб битказилади. Ана шунда Қамчиқ довонидаги йўллар камида йигирма беш-ўттиз чақиримга қисқаради. Булардан ташқари довон остидаги катта кўприкни қайтадан қуриш, анчагина бурилишларни тўғри йўлга улаш, бекатларни тайёрлаш ишлари ҳам яқин кунларда уддаланади.

Ҳа, XX асрнинг буюк қурилишларидан бири бўлган Тошкент-Ўш автомагистралининг бунёд этилиши муносабати билан тоғ қишлоқларининг қиёфалари, одамларнинг ўз қишлоқларига муносабатлари ҳам ўзгариб, мустақиллик шарофатининг ёрқин истиқболларига ишонч тобора кучаймоқда.

М. ҚАЮМОВ,
журналист.

ОЛДИМИЗДАН ОҚАЁТГАН СУВ

Арнасой кўли соҳилини шифо масканига айлантириш мумкин эмасми?

ТАКЛИФ

Арнасой кўллар тизими... Олло-таолонинг чексиз инояти билан ҳудудсиз саҳро бағрида пайдо бўлган бу оромбахш гўшага ҳар гал келганимда балиқчи дўстларимдан янги-янги ҳикоятлар эшитаман. Улар 1969 йилги қаттиқ қиш туфайли Чордара сув омборининг тошиб чиқиши сабабли чўл бағридаги Тузкон, Айдар ва Арнасой кўлларининг қўшилишидан пайдо бўлган бу улкан сув манбаи Фориш тумани чорвадорларини 300 минг гектар яйловдан маҳрум этганига ачинишсада, ундан ана шу зарарни қоплаш мақсадида қандай фойдаланиш мумкинлиги ҳақида ҳам такрор-такрор гапирадилар.

Улардан бири қандай қилиб балиқчи бўлиб қолгани ҳақида шундай ҳикоя қилади:

— Бел ва оёқ оғриғим туфайли бормаган касалхонам ёки санаторияи қолмаган десам лоф эмас. Сочи-ю Ялта дейсизми, Гагра-ю Юрмала дейсизми, барчасида бўлганман. Лекин шифо деганингиз ўзимизнинг оёғимиз остида экан. Юртимиз мустақил бўлгач, ҳар йили саратон кунларида балиқ овига боришни одат қилдим. Қармоғимни сувга ташлайман-да, унинг пўкаги силкингунча ўзим ҳам шўнғиб чиқаман. Сув илиқ, таги қуюқ. Баданимга бирам ёқадики, жуда роҳатланаман. Сўнг қирғоқнинг кунгай томонидан танам ботадиган жойни топиб, калламни сувдан чиқарганча 15-20 дақиқа ётаман. Бутун танам яйраб, ёйилиб кетади. Эт билан терим орасида роҳат оқаётгандай бўлади. Санаторий ваннасига ўхшайди. Фарқи шуки, у ерда сувни оловда иситиб беришади, бу ерда бу хизматни бобо Қуёш дўндиради. Шу тариқа бутун саратон ойида 10-15 марта «балиқ ови»га келардим. Натижада оёқ ва бел оғриғидан бутунлай фориғ бўлдим. Лекин балиқчилик касбига боғланиб қолдим.

Бошқа бир балиқчи дўстининг шаҳардан чўмилиш ваннасини олиб келганини, уни кўл сувидан тўлдириб, қуёшда исигач, 15-16 кун давомида ҳар куни 20 дақиқадан ётиб, суяк ва бўғинлар оғриғини даволаб кетганини айтиб қолди.

Охири кўринмайдиган чексиз кўл қирғоғида туриб, табиатнинг бу мўъжизасига ҳайрат билан боқаман. Қизиқ, у ғойибдан пайдо бўлган. Ўзига инсонлар диққатини тортиш учун ҳатто, балиқларни барпо этди. Одамлар ана шу балиқлар баҳонасида кўл сари қадам ранжида қилишиб, ўзларига машғулот топдилар. Ҳеч қачон сувга тўймайдиган қум барханлари ҳам кўлни ютиб юборолмади. Табиат кўлни шундай безавол яратди ва у одамларга хизмат қилсин деди. Беихтиёр инсониятнинг табиатдай яқин ғамхўри йўқ эканини тан оласан киши.

Тўғри, Арнасой кўллар тизимининг одамни ўзига тортадиган гўзал манзаралари деярли йўқ. Унинг нариги қирғоғи бўйлаб кетсангиз, нуқул қум барханлари-ю, чўпон ўтовларига дуч келасиз. Бериги қирғоқда Пистали тоғидан бошлаб Нурота тоғига етгунча тош-у шағалли қир ва адирлар ўтиб, яна чўпон-чўлиқлар ҳамроҳи бўласиз. Шу важдан мен ҳам Арнасой кўллари атрофини сон-саноқсиз даволаш масканига айлантириб юбориш керак деган даъвони қилмоқчи эмасман. Бироқ лоақал биттагина сув ва балчиқ билан даволаш шифохонаси бунёд этиш мумкин деб ҳисоблайман.

Эҳтимол мен масаланинг баъзи ҳисоб-китобли нозик томонларини, тиббиёт талаблари нуқтаи назаридан илмий жиҳатларини билмасман. Шунга ҳар ҳолда шарт-шароит мавжуд жойларда имкониятларни ишга солиб, ўз санаторий-профилакторийларимизни барпо этиш, юртимизни янада ободонлаштириш йўлларини излашимиз керак деб ўйлайман. Бу ҳақда тиббиёт мутахассислари ва муштарийларимиз ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини ўртага ташлашса ажабмас.

Келдиёр ЖЎРАҚУЛОВ,
журналист.

«КИЙИМ ТОЗАЛАТГАНИ ТОШКЕНТГА?»...

ЛОҚАЙДЛИК

Бўка туманида 100 мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Фақат Бўка шаҳрининг ўзида 30 мингдан кўпроқ одам яшайди. Шунча аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, яъни, пулли хизмат кўрсатишнинг аҳволи қандай? Бу саволга туман ҳокимиятидагилар анча дадил жавоб бердилар. Уларнинг айтишича, ҳозирги пайтда туман қишлоқ ва маҳаллаларида ўн тўртта сартарошхона, ўн иккита этикдўзлик устахонаси, учта темирчилик цехи, бир неча уй жиҳозларини таъмирловчи корхона хизмат кўрсатмоқда. Аммо бутун бошли туман марказида ҳам, йирик қишлоқларда ҳам кийимларни кимёвий усулда тозалайдиган, аҳолининг кир буюмларини ювадиган корхонанинг ўзи йўқ.

Биз бу нуқсонларнинг сабабини аниқлаш учун аҳолига маиший хизмат кўрсатиш комбинатининг директори Баҳром Нурмуҳамедовни изладик. Уни ҳатто туман ҳокимининг топшириғи билан ҳокимликнинг ташкилий бўлими мудири Жаҳонгир Ҳусанов ҳам, шу бўлимнинг етакчи мутахассиси Ҳамза Худоёров ҳам излаб тополмади. Энди ҳокимиятда ўтиришдан фойда йўқлиги сабабли аста «Чевар» тикувчилик муассасасига бораман. Пастки қаватдаги сартарошхона бўш, синиқ ойналар, кирганда киши дилини ғаш қиладиган «чалақурсоқ» столлар, кир сочиқлар...

Сартарош қиз мижозларнинг йўқлигидан нолийди. Ахир шундай дилхира жойга кимнинг кўзи учиб турибди, киргани. Бу ердаги «Чевар» тикувчилик устахонасининг раҳбари Мавлудахон Қосимованинг йўқлигидан бўлса керак, тикувчи қизларнинг бири ўсма қўйиб, бири ҳомуза тортиб, бошқаси мудраб ўтирарди.

— Сизларга одамлар буюртма беришадими? — сўрайман Барнохон деган қиздан.

— Баъзида келиб туришади, лекин иш кам, — дейди тикувчи қиз.

Аста бозор томон бораман. Қаршимдан Зубайда Галиуллина деб ўзини таништирган аёл чиқади. Ундан туман марказида кийимларни кимёвий усулда тозалашга аҳолидан буюртма бор-йўқлигини сўрайман.

— Сиз бизнинг эски яраларимизни қўзғадингиз, — дейди Зубайдахон ва ёнидаги Анора Ҳайитқулова деган аёл билан бири олиб, бири қўйиб сўзлайди.

— Кийимларни кимёвий усулда тозалаттириш учун Бекобод ёки Тошкентга боришга мажбурмиз, — дейди Анорахон. — Лекин шу ишни йўлга қўйиш масаласида ҳеч ким жиддий шуғулланмаётганига ҳайронмиз. Сартарошхоналар ҳам мунтазам ишламайди, қишлоқлардаги этикдўзлик устахоналарида эса фақат йиртиқ-ямоқ ишларгина онда-сонда бажарилади. Кўпларида иш юритиш учун керакли нарсалар етишмайди. Шу нарсаларни келтириб берадиган ташкилотнинг ўзи йўқ. Ҳайрон бўласиз. Одамлар совуннинг қадрини кирлаганда биласан, деб бекорга айтмаганлар. Бўкалик раҳбарлар, айниқса маиший хизматга масъул бўлган Баҳром Нурмуҳамедов бу мақолни билишмайди, шекилли. Ахир одамлар ҳалол меҳнатдан сўнг яхши кийингиси, тез-тез ювингиси, уй юмушларидан озгина бўлса ҳам хотиржам юргиси келади. Қизиқ, Бўкадаги бундай ачинарли аҳволни Тошкент вилоят аҳолига маиший хизмат кўрсатиш идораси раҳбарлари билишармикан? Биз улардан жавоб кутиш билан бу масалага яна қайтишимизни ҳам айтиб қўймоқчимиз.

Мўмин МИРЗО.

«ЧИМБОЙ—3010» ЎЗИНИ ОҚЛАМОҚДА

ЯХШИ ХАБАРЛАР

Чимбой туманидаги «Қамисариқ» жамоа хўжалиги деҳқонлари Қорақалпоғистон Республикасида биринчилардан бўлиб пахта теримига киришди. Бу муҳим иш аввалги йилга қараганда 20 кун олдин бошлаб юборилди.

Асосан икки омил пахтанинг эрта пишиб етилишини таъминлади. Биринчидан, жамоа аҳли режадаги 40 гектар ерга андижонликлар технологияси асосида уруғ қадаган эдилар. Чигити плёнка остига экилган Саломат Дўсчонов ва Озод Ҳожиев раҳбар бригадалар 15 август куни пахтани саралаб теришга киришдилар. Лўппи-лўппи очилган пахталар этакларни тўлдирмоқда, кўзларни қувонтирмоқда.

Маълумки, Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарорига кўра ҳар бир хўжалик ўзи учун мос бўлган икки навни танлаши лозим. «Қамисариқ»ликлар эса ўз ерларида қайта-қайта синовдан ўтган «Чимбой-3010» навини танлашди. 825 гектар ернинг барчасига ана шу эртапишар ғўза нави экилди.

— Далаларимиздан териб олинган дастлабки тонналар бу йил тарозимиз тош босишидан дарак бермоқда, — дейди хўжалик раиси, техника фанлари номзоди Бийсенбой Шамшетов. — Йиғим-теримни октябрь ойида тўла-тўкис тугаллаш чораларини кўрамиз.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ХОРИЖИЙ ТИЛЛАР ЎРГАТИЛМОҚДА

Нукус шаҳридаги тил ўргатишга ихтисослаштирилган «Прогресс» маркази фаолияти янада кенгайди, янги ўқув йилидан эътиборан Қўнғиротда унинг худудий бўлими очилди. Унда Қўнғирот, Мўйноқ, Қонликўл, Шуманой туманларидан келган иқтидорли ёшлар хорижий тилларни ўрганади. Малакали педагоглар юзлаб ўғил-қизларни бизнес ва тадбиркорлик сир-асрорлари билан таништиради. Уларга АҚШ ва Буюк Британиядан келган муаллимлар кўмаклашади.

А. ИСКАНДАРОВ.

САЙХУН СОҲИЛИДА ЯНГИ САВДО МАЖМУИ

Сирдарё соҳилида кўркам автосалон, деҳқон ва тижорат бозори, замонавий ширкат дўконлари ҳамда маданий-маиший хизмат корхоналарини ўз ичига олган янги «Чиноз савдо мажмуи» фойдаланишга топширилди. Бу ерда «Асакабанк» банк бўлинмаси, «Автотеххизмат» шохобчаси ҳам фаолият кўрсата бошлади.

Тошкент вилоятининг шимоли-ғарбий дарвозаси ҳисобланган бу манзилда илгари «Балиқ бозори» бўларди. Унинг атрофи деярли ташландиқ ҳолда эди. Эндиликда шу ердан ўтувчи катта автомагистрал кенгайтирилиб, теварак-атроф ободонлаштирилди.

Неъмат ДУШАЕВ.

АҲОЛИ САЛОМАТЛИГИ ЙЎЛИДА

Ўзбекистон туманидаги Конизор қишлоғида беш минг кишидан зиёд аҳолига хизмат кўрсатадиган янги қишлоқ врачлик пункти очилди. Шифо маскани замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланди. Тумандаги 559-механизациялашган кўчма жамланма бинокорлари уни бунёд этиш учун 17 миллион сўмликдан зиёд қурилиш-монтаж ишларини бажарди.

Р. КАМОЛОВ, (ЎзА).

ЗОМИНЛИК ҚИЗАЛОҚ АМЕРИКАДА ЎҚИМОҚДА

Ким ўйлабди, дейсиз йиллар ўтиб олис ўзбек қишлоғидан чиққан бир қизнинг Америкага бориб ўқишини!? Бир сўз билан айтганда дунё аҳли ўзбекнинг иқтидорли, зукко фарзандлари орқали юртимиз шуҳратини қайтадан англамоқда. Бу имкониятларнинг дояси, албатта мустақилликдир. Бугунги кунда чет элларда таълим олаётган ёшларимиз ўз уйларида таътилда дам олишмоқда. Мухбирмиз Америка Қўшма Штатларида таълим олаётган Дилнора Азимова билан суҳбатлашди.

— Дилнора, аввало сен билан яқиндан танишсак.

— 1978 йил Зомин қишлоғида туғилганман. Отам Азимов Абдурашид қурувчи, онам Азимова Хосият уй бекаси. Абдулла Қаҳҳор номли 60-ўрта мактабда таҳсил олганман. Уйда бош фарзандман, уч синглим, бир укам бор. 1995 йил Жаҳон Тиллари Университетининг талабаси бўлдим. 1997 йил эса «Умид» Жамғармаси грантига сазовор бўлдим.

— Республика «Умид» жамғармаси грантига сазовор бўлган даврингни яна бир эсга олайлик...

— Кўпчилик каби хорижий давлатда ўқишни орзу қилардим. Шу мақсадда билимимни синаб кўрдим. Омад кулиб боқди. Барча синовлардан аъло даражада ўтдим. Уйга келиб мен Америкага ўқишга бораман, десам ҳеч қайсиниси ишонмайди денг. Ҳужжатларимни кўрсатганимдан кейин менга оқ йўл тилашди. Киндик қонинг тўкилган юртингдан йироққа кетиш осон бўлмас экан. 1997 йилнинг 28 августида биз минган тайёра АҚШ томон учди. Бизни жуда яхши қарши олишди. Мэн штати университетида журналистика соҳаси бўйича ўқий бошладим.

— Нима учун айнан журналист касбини танладинг?

— Биласизми, журналист ҳаёти мен учун қизиқарли. Бу

ЖАҲОН САРИ ЙЎЛ

соҳа кишилари турли тақдирли кишилар билан суҳбатда бўлади. Қисқаси журналист бутун борлиқ билан яшайди.

— Мэн штати ҳақида қисқача бўлсада маълумот берсанг.

— Мэн штати АҚШнинг шимолида жойлашган. Штат Атлантика океанига чегарадош. Шу туфайли балиқчилик ривожланган. Қишлоқ хўжалигида асосан картошка етиштирилади. Ўрмонлари сероб, мана шу ўрмонлар ҳисобига штатда қоғозчилик саноати бунёд этилган.

— Ўқиш жараёни қандай, бўш вақтларинг қандай ўтади?

— Ўқиш ва ўрганиш учун барча имкониятлар мавжуд. Кун бўйи машғулотларда бўламиз. Дастлабки кунларда маҳаллий тилда гаплашишга анча қийналдим. Чунки инглиз адабий тилидан маҳаллий шева анча фарқ қилар экан. Маҳаллий аҳоли билан мулоқотда бўлиб тилни жуда яхши ўрганиб олдим. Бўш вақтларини ҳар ким ҳар хил, ўз хоҳиши бўйича ўтказади. Мен кўпроқ бадиий китоб ўқишни, дунё ахборотларини, классик қўшиқларни эшитишни ёқтираман. Шунингдек, дунё халқлари урф-одатларини ўрганиш ҳам севимли машғулотим бўлиб қолди. Ўқиш билан бирга Университетимизнинг газетасида мухбир сифатида ишлайман. Бу жараён соҳани ўрганишимга жуда катта ёрдам бераяпти. Байрамларда ўзбекистонлик талабалар тўпланиб ўзбекча ош қилиб еймиз.

— Келажакдаги ниятларинг қандай?

— Худо насиб қилса, халқаро журналистикада ишламоқчиман. Шунингдек вилоятимиз, туманимиз босмахоналари замонавий дастгоҳлар билан жиҳозланишига ёрдам бермоқчиман. Бор билимимни Ватанимиз равнақи учун сарфлаш — асосий мақсадим бўлиб қолади.

— Дилнорахон! Мана яқинда таътил тугаб яна Америкага йўл оласан. Барча юртдошлар номидан сенга оқ йўл тилайман. Суҳбат учун миннатдорчилик билдираман.

Суҳбатдош З. АЛИМОВ.

Бу оламнинг сирлари кўп

КЎК ЧОЙНИНГ ФОЙДАСИ

Ҳозир кўп одам танасидан шлакни (зарарли қолдиқлар) қандай чиқариш йўлини ахтаришмоқда. Олимлар шлакни ҳайдаб чиқаришнинг осон йўлини топишди. Бунинг учун ҳар хил дори истеъмол қилишнинг ҳам, ҳар хил парҳез сақлашнинг ҳам ҳожати йўқ. Фақат кўк чойни кўпроқ ичиш керак. Чунки кўк чойда қора чойга нисбатан С витамини кўпроқдир. Кўк чой ички аъзолардаги шлакнинг ажралиб чиқишини таъминлар экан. Японлар, хитойликлар, корейслар ҳамиша овқатдан кейин кўк чой ичишади. У танадаги ошиқча, ҳаром ёғни шилиб ташлайди.

ТОШ АСРДАГИ ОПЕРАЦИЯ

Биласизми, одамнинг бош суягини операция қилиш бундан етти минг йил аввал, тош асрида ўтказилган экан. Доктор Курт Альт раҳбарлигидаги олмон олимларидан бир гуруҳи шундай хулосага келишган. Археологлар Эльзас ғорлари биридан қадимда яшаган одамнинг бош суягини топишган. Уни текшириш натижасида бош суягидан бир неча тешикларни топиб, унга ҳаётлиги даврида икки марта операция қилинган деган хулосага келишган. Икки операция ҳам муваффақият билан якунланган, — дейишмоқда олимлар.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ тайёрлади.

Салом мактаб, салом Алифбо!

Бутун мамлакатимиз бўйлаб янги ўқув йили бошланди. Демакки, мактаблар, лицей ва коллежлар, олий ўқув юрти даргоҳларида яна ҳаёт қайнайди. Ўқувчи мактабига, талаба олийгоҳига шошади. Ниятимиз шу — уларнинг орзулари амалга ошсин. Эгаллайдиган билимлари янада кўп ва пухта бўлсин.

ОНА

Ҳикоя

Ҳафиза эзилиб юм-юм йиғлайди. Дарди ичига сиғмайди. Тўнғич ўғли Икромжоннинг бошини энди иккита қиламан деганда, лаънати уруш бошланди. Кўп қатори Икромжон ҳам қўлига қурол тутди. Замондошлари билан номинг ўчкур урушнинг азобларини тортди. Орадан ҳеч вақт ўтмай ҳарбий қўмондонлик унинг ота-онаси номига қора хат жўнатди... Кечагина ҳаммалари Икромжонни кузатган эдилар. Бугун эса...

...Эшикдан Ҳафизанинг кичик ўғли Идрокжон кириб келди. Ҳовлидаги оламонни кўриб гап нимада эканлигини бирдан тушунди. Онасини бағрига босди, Ҳафизанинг қўлоёқлари ўзига бўйсунмас, қулоқлари ўғлининг юпатишларини эшитмас, фақат кўз ёшлари шашқатор бўлиб оқарди.

Шум хабарни эшитган ота — Азизжон ҳам чўкка тушди. Хотинининг аҳволини кўрган эр ҳорғин кайфиятда ўғлига ва қўшниларга мурожаат қилиб, аза тараддудини кўришни тайинлади...

Икромжоннинг еттиси, йигирмаси, қирқи сингари маъракаларини ўтказгунча Ҳафизанинг ранг-туси тортилиб, қуриган чўпдек озиб-тўзиб кетди. Ғужум-ғужум сочларига оқ оралади, юзларига ажин тушди. Охири тақдирига тан берди. Бундан буён суянган тоғи, белининг қуввати ёлғиз Идрокжон бўлиб қолди.

Ўғлининг балоғатга етгани сари Ҳафиза Оллоҳдан раҳм-шафқат тилар, тезроқ яхши кунлар кириб келишига интиқ эди. Идрокжон албатта ҳали ёш, лекин меҳнатсевар, илмга чанқоқ йигит. Урушнинг ортида олиб борилаётган барча ишларда фаол қатнашар, шу сабабли ўз элининг ҳурматига сазовор бўлган эди.

Уруш тугади. Ҳафиза Икромжонни уйлантираман деб атаб қўйганлари билан Идрокжонни уйлантириш тараддудига тушди. Идрокжоннинг туман қўмитасида бирга ишлайдиган бир қиз билан аҳдлашиб юрганидан хабар топган ота-онаси ўғлини ўшанга уйлантириб қўйишди. Келини наманганлик. Унинг сочларига, ширинсуханлигига бутун маҳалланинг ҳаваси келади. Ҳафизани айтмайсизми, келинини орқасида ҳам, олдида ҳам сизлаб гапиради. Тўйдан кейин давлат уларга кўп қаватли уйдан, хонадон ажратиб берди, Идрокжон хотини билан кўчиб кетишди. Ҳафиза тушунади, ўғли билан келини давлат хизматида. Болаларининг ҳар якшанбада келиши бекиёс байрамга айланади. Энг азиз меҳмонлар учун тараддуд кўрилгандек тайёрланишар, тандир сомсалару, келини суйган норинлар тайёрлаб қўйишарди.

Келин тушмагур тез орада икки қиз, бир ўғил кўрди. Идрокжонларнинг хонадонига келинининг онаси кўчиб келди. Уйдаги барча юмушларни ўз қўлига олди. Болалар тарбияси ҳам бувининг қўлида. Идрокжон билан Ҳанифахон хизмат зиналарининг юқорисига чиқиб бораверишди.

...Ҳафиза ўғлини ташлаб кетди деб айта олмайди, асло. Идрокжон тез-тез ота-онасидан хабар олар ва уларнинг барча камчиликларини бартараф қилиб қўйган эди. Шунинг учун Ҳафиза ўғлига эрта-кеч бахт-саодат тилайди. Лекин шундай катта уй-жойларда нима учун яшамагани ва нима учун қайнонаси билан туришига оналик мушоҳадаси билан тушуна олмасди. Фикри-хаёлини яна мунозарали ўйлар чулғаб олар ва қандайдир қизғанишга ўхшаш ҳис-туйғулар изтиробида куюниб тез-тез йиғлар, ҳар сафар болалари ва набиралари келиб-кетишгандан сўнг ҳувиллаб қолган уй-жойлар уни ютиб юбораётгандек бўлаверарди. Азизбек хотинининг ушбу аҳволини пайқаб юрар, гоҳида жаҳли чиқиб, «нима қиласан энди, фарзанд ҳам қуш полопонлари сингари, вақти-соати билан учиб кетадиган қушларда, онаси» деб қўяр, баъзида эса ўзи ҳам хотинига қўшилишиб ўкинар эди, кўнгилдаги бўшлиқ ўрнини тўлдирувчи меҳр-муҳаббат ҳисси уни ҳам тобора сиқувга оларди. Шундай кунларнинг бирида Идрокжон билан Ҳанифахонни давлат Ҳиндистон ваколатхонасига ишга юборди. Шундан бошлаб, Азизбек ва Ҳафиза учун ҳар якшанбада билинадиган меҳр озиғи ҳам йўқ бўлди. Бир йиллардан сўнг ўз боласини қўмсай-қўмсай Азизбек ётиб қолди. Отасининг касаллигидан хабар топган ўғил тезлик билан етиб келди. Топилмайдиган дори-дармонлар, кучли «дўхтир»лар билан икки ой давомида кеча-кундуз даволатди. Аммо умри тугаган экан, Азизжон ҳаётдан кўз юмди. Ҳеч бўлмаса отасининг вафотидан сўнг ўғли, билан бирга яшашига ишонган Ҳафизанинг умидлари яна пучга чиқди. Отасининг барча маъракаларини бекаму кўст бажарган Идрокжон Ҳиндистонга қараб учиб кетди.

Идрокжон билан Ханифа Ҳиндистонда, Покистонда ундан сўнг Германияда ва ниҳоят Москвада яшадилар. Бечора Ҳафиза эридан сўнг ҳали у қизиникига, ҳали бу қизиникига қатнаб, ўз меҳр-муҳаббатини набираларига берди. Лекин бирорта қизининг уйини ўз уйига ўхшата олмади. Ҳар пайшанба куни қизларининг қаршиликларига қармай ўз уйига етиб келар ва ўғли Икромжон ҳамда эрининг руҳ-покларига бағишлаб қуръон тиловат қилар эди.

Ҳафиза бу йилги Наврўз ойларини алоҳида қувонч ва интизорлик билан кутиб олди. Барча қуда-андалари, фарзандлари ва набираларию эваралари билан биргаликда сумалак, ўт сомсалар пиширишди. Сумалакни ялар экан, кўк сомсаларни ер экан, алоҳида қониқиш билан «худога шукр, худога шукр» деб қайта-қайта таъкидларди. Қудалари билан хайрлашар экан, рози-ризолик тилашиб қолди. Қизлар оналаридаги ушбу кайфиятни сезиб, бу кеча ҳам ёлғиз ташлаб кетгилари келмади.

Эртасига оқшом вақтида Ҳафиза қизлари ёрдамида ҳаммомга кириб чиқди, ўртанча қизи пиширган қийма маставани ҳузур қилиб ичди. Телевизордаги қизиқчиларнинг аскияларидан қотиб-қотиб кулди. Сўнгра «Опқожонларим, сизлар бемалол чақ — чақлашиб ўтираверинглар! Мен бироз толиқдим, дам оламан» дея нариги хонага ўтиб кетди. Узоқ-узоқларда юрган ўғлини, келинини, набираларини эслади. Безовталаниб йиғлади. Эри Азизбекнинг руҳи-покига қайта-қайта қуръон тиловат қилди. Ва оғир хаёллар гирдобида уйқуга кетди. Телевизордаги барча кўрсатувлар тугагач, ётишга ҳозирланиш мақсадида чироқ ёққан қизлар оналари кулган ҳолатда қотиб қолганини кўриб, қий-чув кўтаришди. Муштипар она Идрокжонни кута-кута юзидаги ним табассум билан омонатини топширган эди. Эҳ, Ҳафизагина, онагина-я, табассум ила юрагидаги ўғлига бир умр ардоқлаб келган меҳрни, соғинчни, қўмсаш туйғуларини ўзи билан бирга олиб кетди.

Қизлар Ҳафизани укаларисиз тупроққа қўйишди. Орадан уч кун ўтиб Идрокжон билан Ҳанифахон дарвозадан кириб келишаётганда қайси бир опаси айтиб йиғлаётган эди: «Умри ўғлини кутиш билан ўтган онам, қизларини ўғлига ўхшата олмаган онажоним-а-а-йй» Шу заҳотиёқ Идрокжон ҳушидан кетиб остонага йиқилди...

Умида ТЎЙЧИАЛИ қизи.

ГИЛОС

Гилос Ўзбекистоннинг барча районларида ўстирилади. Унинг мевалари тотли ва шифобахшлиги билан қадрланади.

Республикамизда ўсадиган гилос навларининг мевалари таркибида 19,2 фоиз қанд, 1,3 фоиз органик кислотлар бор. Шунингдек, гилос мевалари таркибида пектин моддалар, витаминлардан B1, B2, PP, C, каротинлар билан бир қаторда калий, кальций, магний, фосфор, темир тузлари мавжуд. Гилос мевасида 0,2 фоиз ошловчи модда ҳам бор. Гилос мевасининг уруғида 30 фоизга қадар мой мавжуд. У техник мақсадлар учун жуда керакли маҳсулот ҳисоблана-

ТАБИАТ ШИФОХОНАСИ

ди. Бундан ташқари мева уруғида 1 фоизгача эфир мойи мавжуд бўлиб, ундан парфюмерия саноатида ва ликер ишлаб чиқаришда фойдаланилади. Гилос дарахти кўп миқдорда елим ажратади. Бу елимдан тўқимачилик саноатида газламаларга жило беришда фойдаланилади. Гилоснинг тана ва илдиз пўстлоқларида 7 — 10 фоизгача танил моддалар бўлиб, улар тери ошлашда керак бўладиган зарур омиллардан ҳисобланади.

Халқ табобатчилигида гилос қувват бағишловчи неъмат сифатида тавсия этилади, гулидан бод касаллигини даволашда фойдаланилади. Ҳақиқатдан ҳам гилос гуллари ўз таркибида салицил кислотасини сақлайди. Маълумки, бу модда ревматизмни даволашда илмий медицинада кенг кўламда ишлатилади.

Илмий медицинада гилосни камқонлик (гипохромная анемия) касаллигида истеъмол қилиш тавсия қилинади. Чунки гилос таркибида салмоқли миқдорда темир моддаси бор.

Гилос меваларидан пиширилган мураббо ва шарбатлар (компот) жуда мазали бўлиб, уларни уй шароитида ҳам тайёрласа бўлади.

(«Шифобахш неъматлар» китобидан)

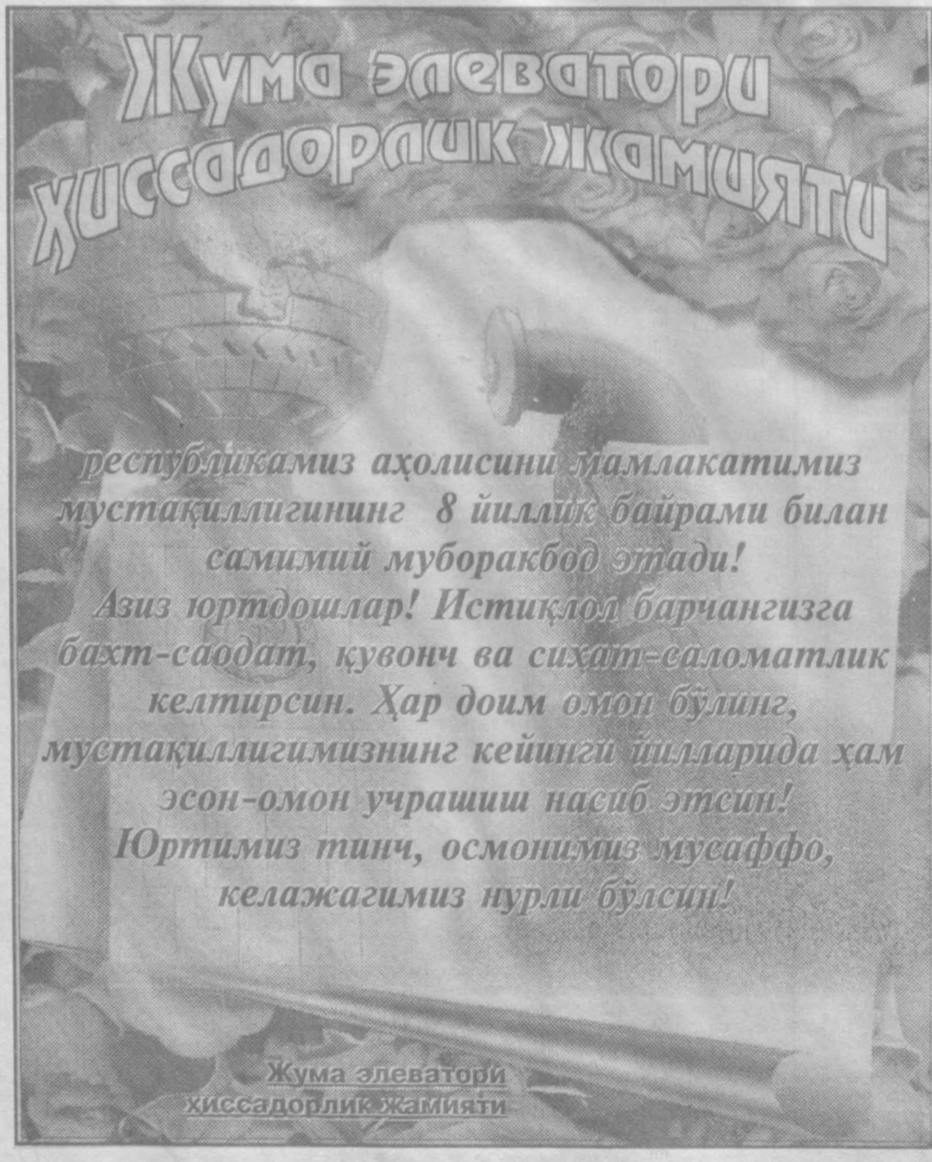

ДОНИШМАНДЛАР ДЕЙДИЛАРКИ...

ЖУМА ЎГИТЛАРИ

Шоҳ Шоҳлур шундай деган экан:

— Тўрт нарса ҳар қандай шаҳарнинг ҳам чиройини очиб юборади: одил қози, тўкинсочин бозор, ҳозиқ табиб ва сув тўла дарё.

* * *

— Офтоб соғлом кўзга яхшироқ кўришга ёрдам бериб касал кўзни кўр қилиб қўйганидек, илм ҳам ақлли одамнинг ақлини ошириб, ақли қисқа одамни тентак қилиб қўяди, — дебди бир донишманд.

* * *

Бир қаландар шундай деган экан:

— Қирқ йилдан буён бир нарсани орзу қиламан.

— Нима ўша орзуинг?

— Фойдасиз нарсалар ҳақида ўйламаслик.

* * *

Бир донишманддан сўрабдилар:

— Худонинг марҳамати билан лаънатининг моҳияти нимадан иборат?

— Йигит киши ақл-фаросатда чолларга ўхшаса бу худонинг марҳамати бўлади. Агар чоллар ақл ва фаросатда йигитларга таассуб қилишса, бу Худонинг лаънати ҳисобланади.

* * *

— Майда-чуйда нарсаларга парво қилмаслик ҳар бир ақллига хос хислатдир, - дебди бир донишманд.

* * *

Бир киши шундай деган экан:

— Такаллуфсизлик ҳурматингга путур етказади, ҳақиқий дўстлигингга раҳна солади.

«Ҳикоят ва ривоятлар» тўпламидан.

ТОНГ БИЛАН БИРГА ТУРИНГ

СИЙРАТ

Тонгнинг хосиятлилигини баён этиб бувим бир ҳикоя айтиб берган эдилар... Қадимда Раҳмон ва Шайтон қўшни бўлиб яшаган эканлар. Раҳмон доимо инсонларга яхшилик ва эзгулик қилар, уларни яхши йўлга етаклар экан. Шайтон эса одамларга ёмонликни раво кўрар экан. Бу икки қўшни ҳеч келиша олмабди. Шунинг учун ҳам Оллоҳдан нидо келиб иккисини ҳам руҳларга айлантириб юборибди. Раҳмон учиб келиб, бир деҳқоннинг ўнг елкасига қўнибди. Шайтон эса чап елкасига қўнибди. Деҳқон иш қилса, ўнг елкасидан Раҳмон тўғри йўл кўрсатаркан, чап елкасидаги Шайтон эса аксини қилиб йўлдан урар-кан. Бир куни Раҳмон деҳқоннинг қулоғига деҳқончилик сирини айтибди. Унинг маслаҳати билан деҳқончилик мўлкўл бўлибди. Шайтон эса деҳқонни йўлдан ура бошлабди. Шайтоннинг гапига кирган деҳқоннинг ҳосили яхши бўлмай, баракаси қоча бошлабди. Бир куни Шайтон деҳқон ухлаб ётган кўрпага ғафлат пардасини ташлабди. Ҳар куни эрта туришга одатланган деҳқон эринчоқлик қилиб, «Ҳали вақт эртаю, кел, бирпас ётиб олай, сўнг турарман», — деб ғафлат пардаси ичида қолиб кетибди. Ҳар куни шундай бўлаверибди... Ғафлатда қолган деҳқоннинг ризқи кундан-кун камайиб бораверибди. Унинг бир доно келини бор экан. Қайнотасининг борган сари иши орқага кетаётганини сезиб:

— Қайнотам шайтоннинг гапига кирибди! — деб ҳар куни эрта азонда туриб, Оллоҳдан ризқ сўраб қайнотасига инсоф тилаб, кўча дарвозасини очиб, чиннидай қилиб, супуриб-сидириб, ариқ бўйларидаги чиқиндиларни тозалаб қўяверибди... Раҳмон ўз фаришталари билан доно келин хонадонига ризқ-насиба улаша бошлабди. Қайнота келиннинг бу ишларидан ҳижолат тортиб, ғафлатда қолганини билиб, эртароқ туришга ўрганибди. У ҳар гал туришда «Ё Раҳмон, ўзинг мадад бер!» — деркан. Шундан кейин Раҳмоннинг фаришталари келиб, ғафлат пардасини деҳқоннинг тўшагидан олиб ташлабди. Деҳқоннинг хонадони кундан-кунга обод ва фаровон бўла бошлабди. Шундан буён ҳар бир мусулмон бандасига тонг отмасдан уйғониш, саранжом-сариштали бўлиш буюрилган экан. Қиссадан ҳисса шуки, ҳаётнинг осудалиги, дастурхоннинг қут-баракаси, саломатлик ва муваффақиятларнинг калити эрта тонгни қандай қаршилаш билан боғлиқ. Ота-боболаримиз шунинг учун ҳам тонгни барака мезони деб атайдилар...

Тўхтахон РАҲИМОВА, Наманган тумани Шўркўрғон қишлоғи.

Тоғлар бағри кенг макон...

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТ

МУАССИСЛАР — Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси, «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси, Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

Телефонлар: муҳаррир ўринбосарлари — 133-16-27, 133-44-43, масъул котиб — 133-09-93, ижодий гуруҳлар: агросаноат мажмуи — 136-54-51, ижтимоий ҳаёт ва ҳуқуқ — 136-56-30, молиявий хизмат — 136-56-36, макроиқтисодиёт — 136-56-25, маънавият-маърифат ва спорт — 136-54-51, хатлар ва вилоят мухбирлари билан ишлаш — 136-54-42.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

«Қишлоқ ҳаёти» материалларини кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 00006. Буюртма Г— 0716, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 21.00 1 2 3 3 4 6.